

Toni Hokkanen

S151KA

Työtoimintajakson ja yksilöllisen
valmennuksen vaikuttavuus työ- ja
toimintakykyyn
asiakkaan itse arvioimana

Opinnäytetyö
Sosiaaliala (AMK)

Maaliskuu 2013




MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

		Opinnäytetyön päivämäärä	
Tekijä(t)		Koulutusohjelma ja suuntautuminen	
Toni Hokkanen		Sosiaaliala/Sosionomi	
Nimeke Työtoimintajakson ja yksilöllisen valmennuksen vaikuttavuus työ- ja toimintakykyyn asiakkaan itse arvioimana.			
Tiivistelmä Opinnäytetyö käsittelee kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden ja nuorten alle 29-vuotiaiden asiakkaiden kuntoutumista Parik-säätiöllä. Aihe nousi esille keskusteluissa Parik-säätiön johdon kanssa. Parik-säätiön johto halusi tietoa siitä miten heidän asiakkaiden kuntoutuminen on edistynyt. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää väliarviointilomakkeen avulla, miten asiakkaiden kuntoutuminen on edistynyt, tehdä analyysia kuntoutumisesta ja tuottaa tämän avulla mahdollisia kehityskohteita kuntouttavaan työtoimintaan ja nuorten kanssa työskentelemiseen. Aineistokeruumenetelmänä oli lomakehaastattelu, joka suoritettiin marraskuussa 2012. Tässä opinnäytetyössä verrataan näitä vastauksia aiempiin asiakkaiden henkilökohtaisiin vastauksiin, jotka on tehty asiakkaan ollessaan yhtäjaksoisesti kuntouttavassa työtoiminnassa. Nuorten vastauksia on verrattu vuoden 2012 marraskuun, maaliskuun sekä vuoden 2011 maaliskuun välillä. Tulosten perusteella asiakkaiden suhtautuminen kuntouttavaan työtoimintaan oli parantunut ja lisääntynyt. Myös nuorten antamien vastausten perusteella voidaan todeta, että he ovat hyötynneet Parik-säätiön jaksosta. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat antoivat keskitasoa korkeamman arvosanan jatkosuunnitelmien selkiytymisestä, tulevaisuuteen suhtautumisesta ja omien kykyjen vahvistumisesta jakson aikana. Parik-säätiön jakson aikana merkittävimmiten kohdiksi nuoret arvioivat keskitasoa korkeammalle motivaation lisääntymisen, luottamus omiin kykyihin vahvistui ja työpajajakso on koettu hyödylliseksi.			
Asiasanat (avainsanat) Parik-säätiö, kuntouttava työtoiminta, työllistyminen, nuorten syrjäytyminen, syrjäytymisen ehkäisy			
Sivumäärä		Kieli	URN
41+6		suomi	
Huomautus (huomautukset liitteistä) 			
Ohjaavan opettajan nimi		Opinnäytetyön toimeksiantaja	
Päivi Niiranen-Linkama		Parik-säätiö, Kouvola	

DESCRIPTION

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Date of the bachelor's thesis 	
Author(s) Toni Hokkanen		Degree programme and option Degree Programme in Social work Bachelor of Social Services	
Name of the bachelor's thesis The effectiveness of employment activity period and individual training to ability to work and function according to customer's self-evaluation			
Abstract <p>This thesis is about rehabilitation of the customers of rehabilitative employment activity and under 29 year old young persons at Parik foundation. This subject occurred in conversations with the management of Parik foundation. The management of Parik foundation wanted information about how the rehabilitation of their customers has proceeded.</p> <p>As the aim of this thesis was to find out with the mid-term assessment form how the rehabilitation of the customers has proceeded and based on that to produce potential targets for development to rehabilitative employment activity and also for working with the youth. The material was collected with form interview which was carried out in November 2012. In this thesis these answers were compared with the earlier answers from customers. Earlier interviews were with customers working continuous periods in rehabilitative employment activity. The answers of the young persons were compared with the answers collected in November and March 2012 and March 2011.</p> <p>Based of these answers can be said that the customers' attitude to rehabilitative employment activity has improved and increased. Also, based of the answers the young persons gave can be said that the period at Parik foundation was useful. Customers of the rehabilitative employment activity gave better marks than average to the following items: clarification of future plans, attitude to future and the boost in customer's own competence during the period. Young persons evaluated to the most significant items during the period at Parik foundation as marks better than average to the following items: increase in motivation, the boost in their own competence and usefulness of the workshop period.</p>			
Subject headings, (keywords) Parik foundation, rehabilitative employment activity, employment opportunity, young person's social exclusion, prevention of social exclusion			
Pages 41+6	Language Finnish	URN 	
Remarks, notes on appendices 			
Tutor Paivi Niiranen-Linkama		Bachelor's thesis assigned by Parik foundation, Kouvola	

Sisältö

1 JOHDANTO.....	1
2 NUORTEN YHTEISKUNTATAKUU.....	2
3 KOUVOLAN SEUDUN TYÖTTÖMYYS	2
3.1 Työttömyys valtakunnallisella tasolla.....	2
3.2 Työttömyysluvut Kouvolassa.....	3
3.3 Työttömien näkymät ja työttömyyden vaikutukset Kouvolan kaupungin Työvoiman palvelukeskuksen (TYP) työntekijöiden silmin.....	6
4 KUNTOUTTAVAA TYÖTOIMINTAA SÄÄTELEVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ.....	7
4.1 Kuntouttavan työtoiminnan piiriin kuuluvan henkilön määrittäminen	7
4.2 Kuntouttavan työtoiminnan asiakasprosessi	8
4.3 Aktivointisuunnitelman laatiminen	9
5 KUNTOUTTAVAN TYÖTOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN JA TOTEUTTAMINEN	9
5.1 THL:n tutkimus kuntouttavasta työtoiminnasta	10
5.1.1 Kuntouttava työtoiminnan asiakasrakenne.....	10
5.1.2 Kuntouttavan työtoiminnan paikka, tehtävä, jakson kesto ja asiakkaan tavoitteet jaksolle.....	11
5.2 Kuntouttavan työtoiminnan sisällöstä	12
5.3 Kuntouttavan työtoiminnan kesto yhtäjaksoisesti	13
5.4 Kuntouttavan työtoiminnan arviointi sen päättyessä	13
5.5 Asiakkaan kieltäytyminen ja keskeyttäminen kuntouttavan työtoiminnan aikana	14
6 OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY	15
6.1 Kouvolan Kuusaantie 1	16
6.2 Hemmintien Media-Center ja Parik-Aktive yksikkö	17
6.3 Iitin Ekotori	18
6.4 Vire-talo	18
6.5 Parik-säätiön ja koulujen yhteistyöt	18

6.5.1 Peruskoulut.....	18
6.5.2 Kouvolan seudun ammattiopisto (KSAO)	19
7 PARIK-SÄÄTIÖN ASIAKASMÄÄRÄT JA HEIDÄN ANTAMAT PALAUTTEET 2009–2011	20
7.1 Asiakasmäärät	20
7.2 Asiakaspalautteet vuosilta 2009–2011	20
8 TUTKIMUSKYSYMYKSET	22
8 HAASTATTELU TYÖMENETELMÄNÄ	23
8.1 Opinnäytetyössä käytetty strukturoitu haastattelulomakemenetelmä	24
8.1.1 Määrällisen tutkimuksen eli kvantitatiivisten tutkimustulosten luotettavuus ja pätevyys.....	25
9 ASIAKKaidEN HAASTATTELUT	26
9.1 Haastateltavat asiakkaat	26
9.2 Haastatteluiden suorittaminen	27
9.2.1 Haastateltavien aikuisten väittämälomakkeiden tulosten analysointi	28
9.2.2 Haastateltavien kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden väittämälomakkeiden tulosten analysointi	30
9.3 Nuorten väittämälomakkeiden analysointi	32
10 POHDINTA	37
10.1 Mitä itse opin opinnäytetyöstä	37
10.2 Asiakkaan kuntoutumisen edistyminen asiakkaan kokemuksen perusteella ...	37
10.3 Nuoren arvioimana jaksosta Parik-säätiöllä.....	38
10.4 Jatkosuunnitelma ehdotukset.....	39
LÄHTEET	40
LIITE/LIITTEET	42

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on tutkia sekä nuorten että kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevien asiakkaiden kokemuksia kuntoutuksesta arviointilomakkeiden pohjalta. Tarkoituksena on tutkia ja analysoida, miten asiakkaat kokevat edistymisen ollessaan Parik-säätiöllä työtoiminnassa. Analysointikohteena ovat asiakkaat ovat 16–47 vuotiaita ja he ovat Työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaita. Parik-säätiöllä on aiemmin tehty myös kyselyitä nuorille ja opinnäytetyössä on tarkoituksena peilata nuorten kuntoutumisen aikana tapahtunutta hyvinvoinnin paranemista verrattuna viime vuoden vastauksiin. Opinnäytetyö koostuu kahdesta eri kyselystä.

Opinnäytetyö on Kouvolassa sijaitsevan Parik-säätiön tilaama. Tarkoituksena oli tutkia mahdollisia kehityskohteita kuntouttavaan työtoimintaan ja nuorten kanssa työskentelemiseen. Aihe on myös minua kiinnostava, koska olen kuluneen vuoden aikana päässyt työskentelemään aikuisten parissa sosiaalialalla ja olen huomannut kyseisen työn kiinnostavan minua jatkossakin. Lisäksi ihmisten hyvinvointi kiinnostaa minua ammattina.

Suoritin opinnäytetyöhön liittyvän kyselyn kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille lomakehaastattelulla (väliarviointilomakkeella liite 3). Asiakkaan tullessa Parik-säätiölle ja kuntoutumisen päättyessä asiakas täyttää kyseisen lomakkeen. Kävin kyseisen lomakkeen asiakkaiden kanssa läpi ryhmässä niin, että avasin kysymykset asiakkaille ja samalla varmistan, että he varmasti ovat ymmärtäneet mitä kysymyksellä haetaan. Asiakkaina Parik-säätiöllä saattaa olla henkilöitä, joilla voi olla esimerkiksi lukihäiriötä. Näin lomakkeiden läpikäymisessä ja heidän alkuarviointilomakkeitaan verratessa pystytään selvittämään, ovatko asiakkaat ymmärtäneet kysymykset oikein.

Toisena aineistona oli 14–30 ikäisille nuorille teetetty väittämäkysely. Kyseisen lomakkeen tarkoituksena on selvittää ja antaa tietoa nuorten kokemuksista Parik-säätiön työhönvalmennuksesta ja sen merkityksestä nuoren elämään. Kyselyt nuorille hoiti Parik-säätiön palvelupäällikkö Mirja Willberg yhdessä muiden työvalmentajien kanssa.

2 NUORTEN YHTEISKUNTATAKUU

Nuorten yhteiskuntatakuulla tarkoitetaan sitä, että jokaiselle nuorelle alle 25 vuotiaalle ja vastavalmistuneille alle 30 vuotiaalle, pitää tarjota kuntoutus-, harjoittelu-, työpaja- tai työpaikka, jos työttömyys on kestänyt kolme kuukautta. Jokaiselle peruskoulun päättäneelle nuorelle taataan jatko-opiskeluja ammattikoulussa, lukiossa, työpajoissa tai oppisopimuksella. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2013.)

Tämän tavoitteena on parantaa nuoren työpaikan saantia. Nuorten yhteiskuntatakuun tavoitteita on lisäksi ehkäistä nuorten työttömyyttä, auttaa nuoria työmarkkinoille sijoittumisessa ja koulutuksien saannissa sekä ehkäistä nuorten syrjäytymistä. Ennen kuin kolme kuukautta työttömyydestä on kulunut, on Työ- ja elinkeinotoimiston pitänyt tarjota nuorelle työnhakuvalmennusta, urasuunnittelu- ja ammatinvalintapalveluita, starttirahaa, palkkatuetta työtä, työkokeilua, työtä ja koulutusta. Jos nuori kieltäytyy jostakin edellä mainitusta Työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamista palveluista, voi hänelle tämän seurauksena koitua työttömyysturvan mukainen sanktiointi. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2013.)

3 KOUVOLAN SEUDUN TYÖTTÖMYYS

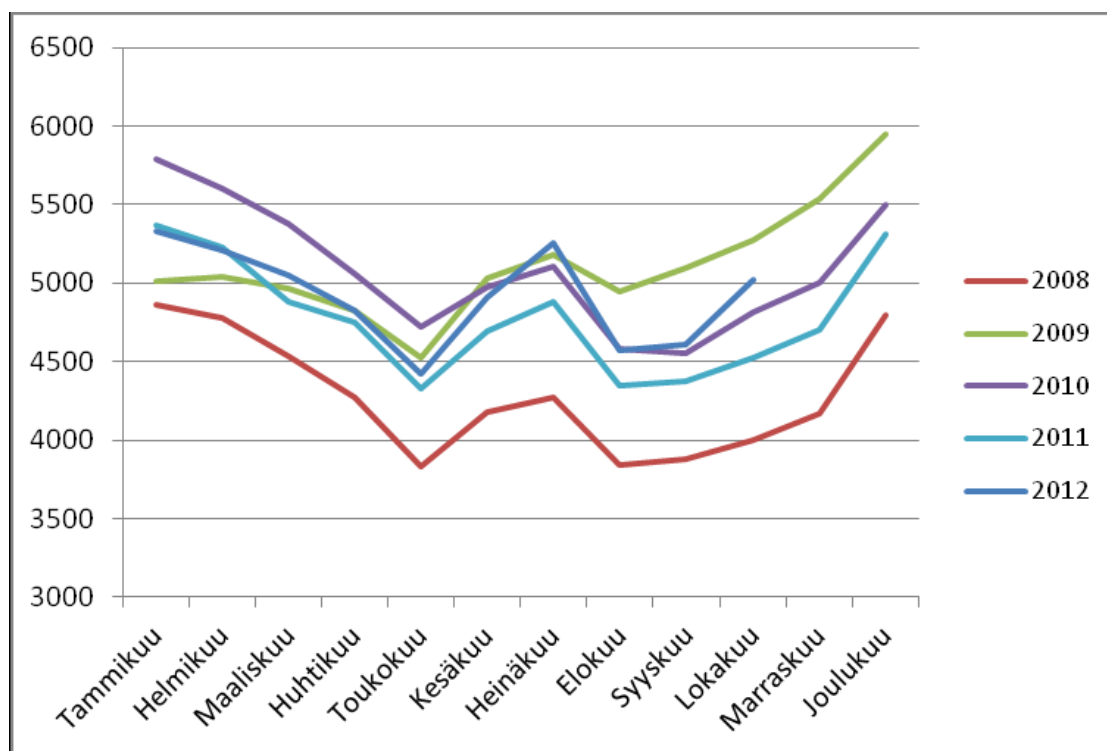
3.1 Työttömyys valtakunnallisella tasolla

Asiakkaat ohjataan kuntoutukseen Parik-säätiölle Työ- ja elinkeinotoimiston kautta, joten on hyvä myös selvittää työttömyystilannetta niin valtakunnallisella kuin Kouvolan kaupungin tasolla. Valtakunnallisella tasolla työttömiä työnhakijoita oli Työ- ja elinkeinotoimistoissa lokakuun 2012 lopulla 250 100 henkilöä. Määrä kasvoi 23 800 henkilöllä verraten vuoden takaiseen aikaan. Alle 25-vuotiaiden nuorten työttömyys lisääntyi 3800:lla ja pitkäaikaistyöttömien määrä 6400:lla. Uusista avoimista työpaikoista ilmoitettiin Työ- ja elinkeinotoimistoihin lokakuun 2012 aikana 35 100 eli 3 100 paikkaa vähemmän kuin edellisen vuoden lokakuussa. Kaiken kaikkiaan lokakuun 2012 aikana työpaikkoja avoinna oli 60 000. Lomautettujen määrä on edelleen kasvussa. Viime vuoden lokakuuhun mennessä lomautettuja oli noin 27 000 henkilöä, joten kasvua vuoden takaiseen oli 10 000 henkilöä. Työttöminä lokakuun lopussa oli 183 000 henkilöä eli 2 000 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten,

ilmenee Tilastokeskuksen työttömyystutkimuksesta. Työttömyysaste viime vuoden lokakuun lopussa oli 6,9 %, joka oli 0,1 prosenttiyksikköä pienempi kuin lokakuussa 2011. Työllisiä Tilastokeskuksen työttömyystutkimuksen mukaan lokakuussa oli 9 000 henkilöä enemmän kuin vuosi aiemmin. Työllisyysaste lokakuun 2012 lopussa oli 0,4 prosenttiyksikköä suurempi kuin aikaisempaa vuonna, tänä vuonna määrä oli 68,7 %. (Työ- ja elinkeinotoimisto, 2012.)

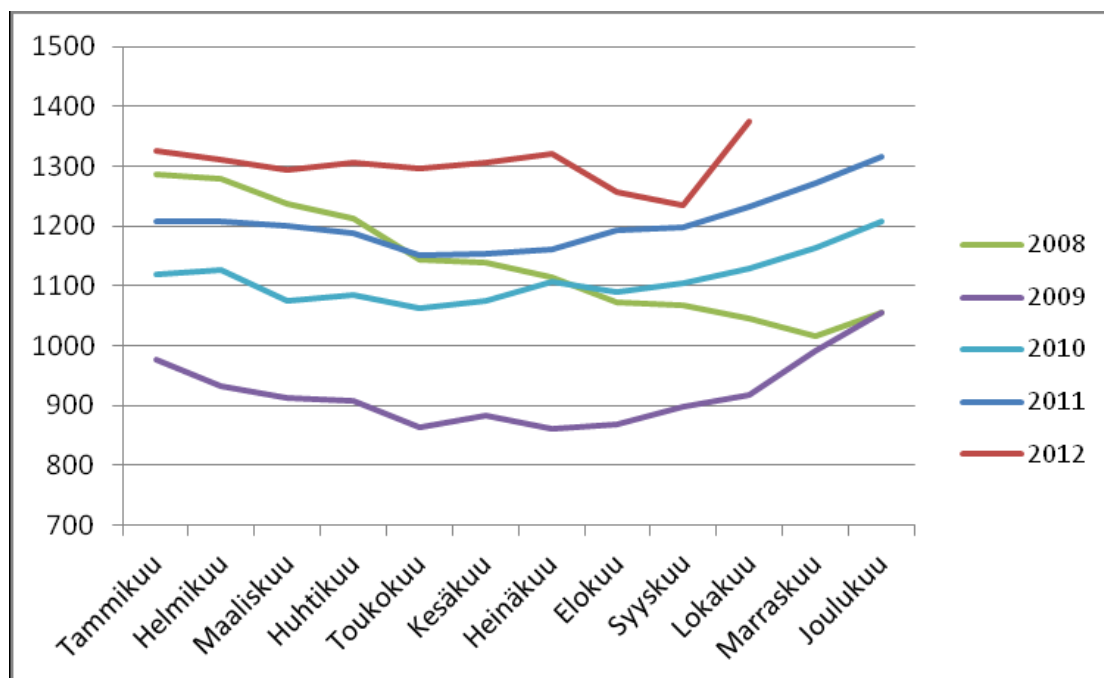
3.2 Työttömyysluvut Kouvolassa

Työ- ja elinkeinotoimiston mukaan Kouvolassa lokakuun 2012 lopussa työnhakijoita oli 9868 henkilöä, lomautettuja työttömiä oli 5024 henkilöä (kuva 1). Työttömyysaste Kouvolassa lokakuun 2012 lopussa oli 11,1 %. Eniten työttömiä lokakuun lopussa oli kuljetus- ja liikennealalla, 25,5 %. Viime vuoteen verrattuna tällä alalla työttömyys nousi 10 %. Sosiaaialalla ja terveydenhoidossa työttömyysaste oli 17,3 % ja rakennusalaalla 14,2 %. (Työ- ja elinkeinotoimisto, 2012.)



KUVA 1. Kouvolan TE-toimiston alueen työttömät työnhakijat kuukauden lopussa (ml. lomautetut). (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2012)

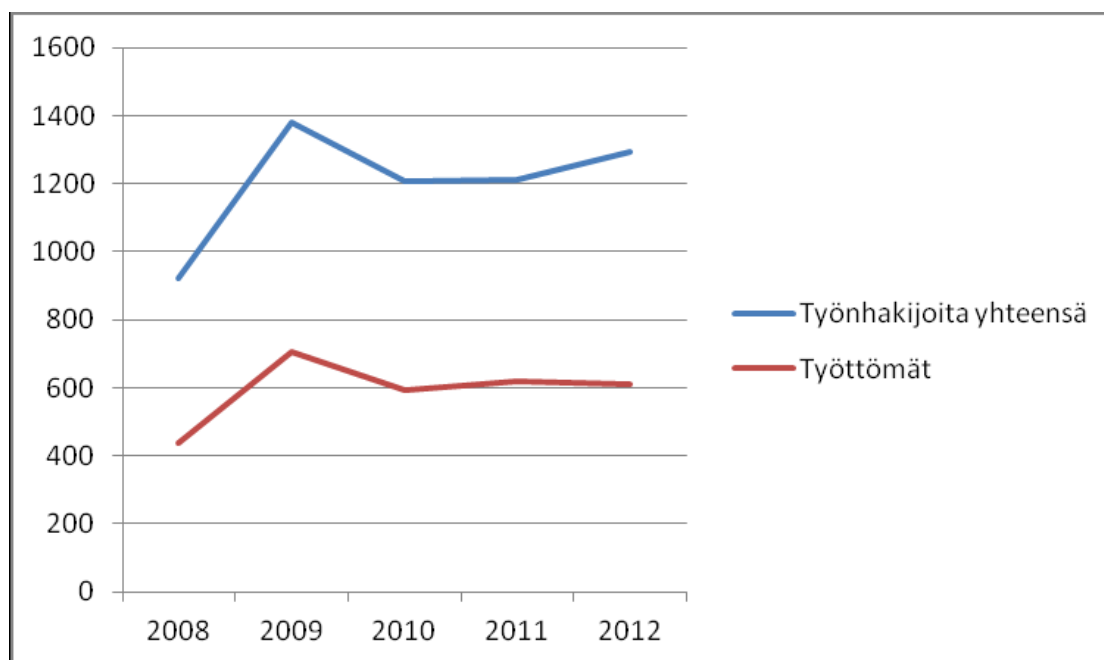
Pitkäaikaistyöttömien työttömyysluku nousi 11,7 % toissa vuoden vastaavaan aikaan verrattuna ja viime vuoden vastaavaan kuuhun verrattuna kasvua oli 3,7 %. Viime vuoden lokakuun lopussa yli vuoden työttömänä olleita oli 1376 henkilöä (kuva 2). (Työ- ja elinkeinotoimisto, 2012.)



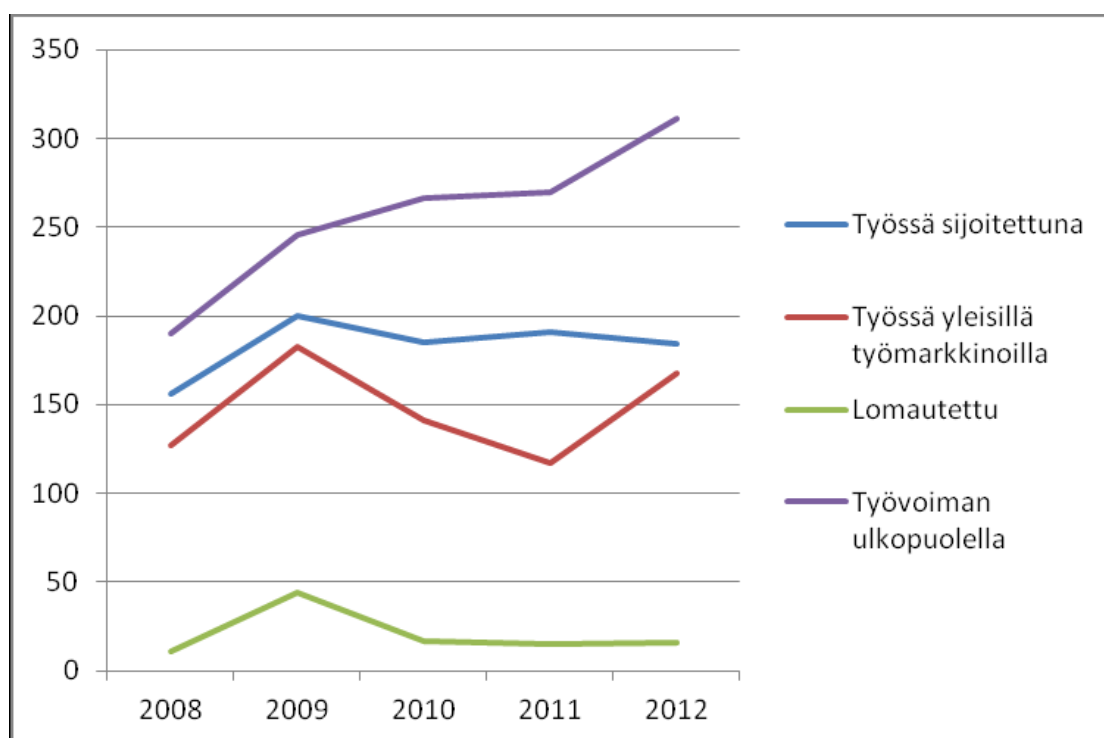
KUVA 2. Kouvolan TE-toimiston alueen pitkäaikaistyöttömät kuukauden lopussa. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2012)

Vuoden 2011 lokakuuhun verrattuna nuorten työttömyys laski 0,8 % ja syyskuuhun 2012 verrattuna sama luku laski 0,6 % (kuvat 3 ja 4). Alle 25-vuotiaita työttömiä, mukaan lukien lomautetut lokakuun 2012 lopussa oli 631 henkilöä. Lokakuun lopussa nuoria työnhakijoita oli 1296, 7,2 % enemmän kuin viime vuoden lokakuun lopussa. (Työ- ja elinkeinotoimisto, 2012.)

Ulkomaalaisia työnhakijoita lokakuun 2012 lopussa oli 846 henkilöä, joista työttömiä työnhakijoita, mukaan lukien lomautettuja oli 289 henkilöä. Vuoden 2011 lokakuuhun nähden ulkomaalaistaustaisten työnhakijoiden määrä kasvoi 14,9 % ja työttömien määrä kasvoi 19,9 %. (Työ- ja elinkeinotoimisto, 2012.)



KUVA 3. Kouvolan TE-toimiston alueen nuoret työnhakijat kuukauden lopussa.
(Työ- ja elinkeinoministeriö, 2012)



KUVA 4. Kouvolan TE-toimiston alueen nuoret työnhakijat kuukauden lopussa.
(Työ- ja elinkeinoministeriö, 2012)

3.3 Työttömien näkymät ja työttömyyden vaikutukset Kouvolan kaupungin Työvoiman palvelukeskuksen (TYP) työntekijöiden silmin

Haastattelin Kouvolan kaupungin Työvoiman palvelukeskuksen eli Typin vastaavaa työtoiminnan ohjaajaa sekä työvoimaohjaajaa aiheesta pitkäaikaistyöttömät. Pitkäaikaistyöttömäksi sanotaan henkilöä, joka on ollut vuoden työttömänä ilman kursseja ja ilman työllistymiseen liittyviä toimintoja. Työvoimaohjaaja kertoi, että suurin työttömyyslukuja kasvattava ala on paperiteollisuus, joka on vähentänyt merkittävästi työpaikkoja Kouvolan alueella. Paperitehtaiden työntekijät jäävät helposti 500 päivän ansiosidonnaiselle päivärahalle, joka on sen verran hyvä, että sen varaan voi jäädä hetkeksi ilman töitä. Työvoimaohjaaja lisäsi, että kun 500 päivää on kulunut, alkavat työttömien taloudelliset ongelmat. 500 päivän jälkeen ihmisten tulot putoavat Kelan markkinatuella, joka on noin 500 euroa kuukaudessa. Työttömyyden pitkittyessä ihmisille voi tulla elämänhallintaan sekä terveydentilaan liittyviä ongelmia, jotka vaikeuttavat merkittävästi työmarkkinoille pääsyä. Lisäksi, kun vielä suurin osa paperiteollisuudessa työskenteleviä on käynyt ainoastaan kansakoulun tai peruskoulun, niin koulutuksen myötä työllistyminen ei parane. (Lillman, 2013.)

Kouvolan kaupungin Työvoiman palvelukeskus tarjoaa työttömille velkaneuvontaa 1-2 kertaa kuukaudessa. Lisäksi Typissä on myös mahdollisuus tavata psykologi, joka määrittelee, onko asiakas työkyntoinen ja jos on, niin millaisen työhön. Typin työvoimaohjaajat tarjoavat työttömille mahdollisuutta osallistua kuntouttavaan työtoimintaan. Tosin tähän asiakkaat eivät ole aina kovin helposti lähteneet mukaan. Asiakasta motivoidaan kuntouttavaan työtoimintaan, jotta hän saisi normaalin päivärytmin toimimaan ja jotakin merkityksellistä täytettä elämään. Mikäli asiakkaalla on päihdeongelma, pitää asiakkaalla olla näyttöä, että hän pystyy olemaan erossa päihteistä ennen kuntouttavan työtoimintaan pääsemistä. Asiakas saa noin 190 euroa ansiosidonnaisen päivärahan lisäksi sekä bussikortin jos hän lähtee kuntouttavaan työtoimintaan mukaan. (Mäkelä, 2013.)

4 KUNTOUTTAVAA TYÖTOIMINTAA SÄÄTELEVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ

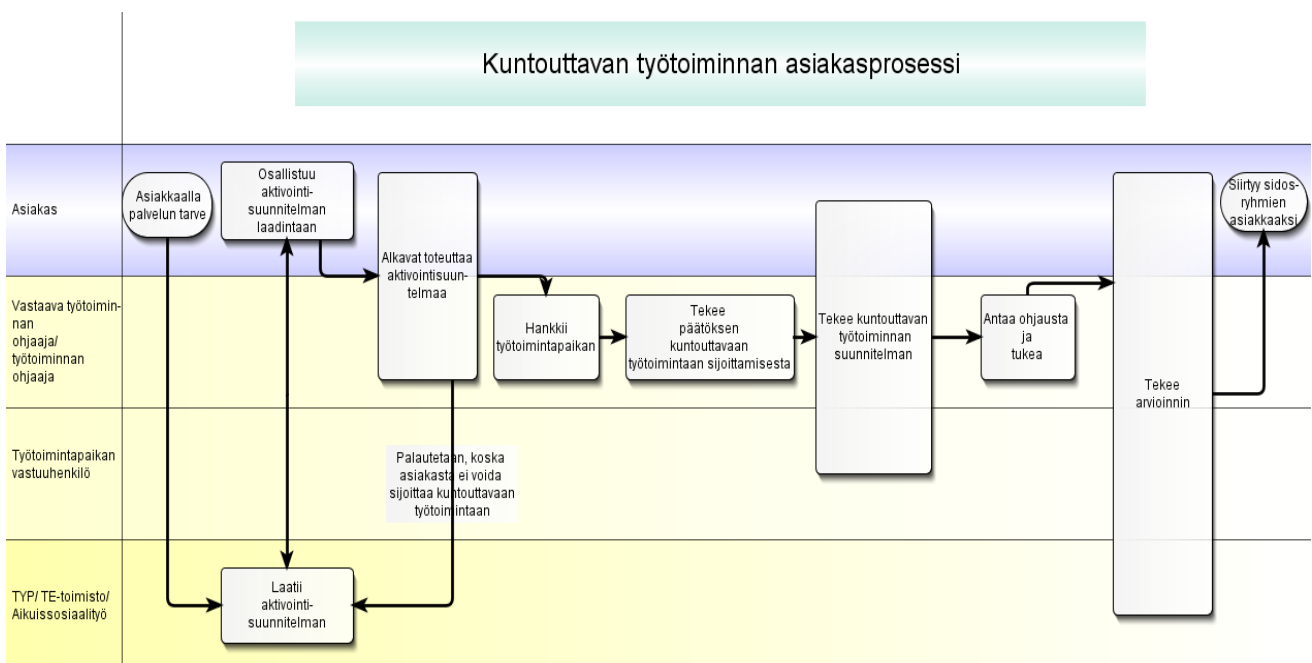
Kuntouttavan työtoiminnan lain tavoitteena on parantaa työttöminä pitkään olleiden ihmisten työllistymismahdollisuuksia. Jotta tavoitteeseen päästään, on laadittava aktivointisuunnitelma kunnan, työvoimaviranomaisen ja asiakkaan kesken. Tavoitteena kuntouttavassa työtoiminnassa on edistää työttöminä pitkään olleiden ihmisten mahdollisuuksia päästä takaisin kiinni työelämään tai edes aluksi työllistymistä edistäviin toimintoihin ja tämän jälkeen vasta työhön kiinni. Väylä työelämään voidaan luoda kuntouttavan työtoiminnan kautta tai mahdollistaa asiakkaalle työ- toimintakyvyn palauttamisesta tai jo saavutetun työ- ja toimintakyvyn ylläpitämisen ennallaan pitämistä. Tavoitteena kuntouttavassa työtoiminnassa on myös ehkäistä mahdollisia työttömyydestä syntyneitä kielteisiä vaikutuksia henkilön toimintakykyyn. (Lindqvist ym. 2001, 13.)

4.1 Kuntouttavan työtoiminnan piiriin kuuluvan henkilön määrittelyminen

Asiakkaaksi kuntouttavaan työtoimintaan määritellään työtön henkilö, joka saa työmarkkinatukea tai toimeentulotukea työttömyyden aikana. Jos henkilö saa toimeentulotukea, ei tällöin ole oikeutettu saamaan työmarkkinatukea. Alle 25-vuotiaat, työmarkkinatukea saavat ovat kuntouttavan työtoimintalain piirissä työttömyyden kestänyt 8,5–12 kuukautta. Henkilöt, jotka ovat täyttäneet 25 vuotta, kuuluvat kuntouttavan työtoiminnan lain piiriin työttömyyden kestänyt 2–2,5 vuotta. Kuntouttavaan työtoimintaan liittyy myös asiakkaaksi-velvollisuus. Eli työttömällä työnhakijalla, joka on alle 25-vuotias, ei ole oikeutta kieltäytyä tarjottavasta kuntouttavasta työtoiminnasta ilman perusteltua ja hyväksyttävää syytä. Tämän tavoitteena on ehkäistä nuoren syrjäytymistä ja mahdollistaa nuoren pikainen pääsy työelämään kiinni. (Lindqvist ym. 2001, 13–14.)

4.2 Kuntouttavan työtoiminnan asiakasprosessi

Työttömälle työnhakijalle laaditaan lain velvoittamana aktivointisuunnitelma, jonka tekee Te-toimisto ja kunta yhteistyössä asiakkaan kanssa (kuva 5). Aktivointisuunnitelman ensimmäisessä vaiheessa kartoitetaan asiakkaan tuen tarve, sekä kartoitetaan asiakkaan toiveita, toimintakykyä, työelämävalmiuksia, sekä hänen suhtautumista tulevaisuuteen. Seuraavaksi asiakkaan asioista huolehtiva viranomainen etsii asiakkaalle työtoimintapaikan ja tekee kyseisen paikan kanssa sopimuksen kuntouttavan työtoiminnan aloittamisesta. Lisäksi aktivointisuunnitelman laatimisessa voidaan hyödyntää muiden viranomaisten, kuten esimerkiksi kunnan terveystoimen asiantuntemusta. Aktivointisuunnitelman tarkoituksena on saada aikaan suunnitelma, joka perustuu yhteistyöhön ja yhteisiin arvoihin. Aktivointisuunnitelman tulee sisältää asiakkaan työuraa ja koulutusta koskevat tiedot, arvio asiakkaan aikaisempien työllistymistä edistävien toimenpiteiden vaikuttavuudesta, asiakkaan työnhakusuunnitelmien toteutumisesta sekä toimenpiteitä, jotka voivat olla kuntouttavaa työtoimintaa koskevia, työllistymistä edistäviä toimenpiteitä, kuntoutus- ja koulutuspalveluja tai työtarjouksia koskevia. (Lindqvist ym. 2001, 13–21.)



KUVA 5. Kuntouttavan työtoiminnan asiakasprosessi. (Mäkelä, Anne-Liisa, henkilökohtainen tiedonanto 12.11.2012.)

4.3 Aktivointisuunnitelman laatiminen

Aktivointisuunnitelman sisältäessä kuntouttavaa työtoimintaa on suunnitelmasta löydyttävä seuraavat kohdat:

- kuvaus kuntouttavasta työtoiminnasta ja tämän toiminnan järjestämispaikka
- kuntouttavan työtoiminnan kestot päiväkohtaisesti ja viikkokohtaisesti
- milloin kuntouttava työtoiminta alkaa ja kuinka pitkältä ajanjaksosta on kyse
- muut palvelut, jotka kuuluvat asiakkaalle kuntouttavan työtoiminnan aikana, esimerkiksi kuntoutus-, koulutus- ja terveystyöpalvelut
- aika, jolloin viimeistään arvioidaan työtoiminnan vaikutuksista asiakkaaseen, suunnitellaan jatkotoimista ja päivitetään aktivointisuunnitelmaa. (Lindqvist ym. 2001, 21.)

Aktivointisuunnitelmaa laadittaessa tai sitä päivittäessä asiakkaalla on mahdollisuus käyttää apunaan tukihenkilöä. Työtoiminnan ohjaaja, työttömien yhdistyksen tukihenkilö, lähiomainen, mielenterveysyksikön tukihenkilö tai jokin muu henkilö, jota asiakas pitää tarpeellisenä avustajana, voivat toimia edellä mainittuna tukihenkilönä suunnitelmassa. (Lindqvist ym. 2001, 23–24.)

5 KUNTOUTTAVAN TYÖTOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN JA TOTEUTTAMINEN

Kunta on velvollinen järjestämään kuntouttavaa työtoimintaa. Kunta voi tarjota työtoimintaa itse, sopimuksella järjestämisestä toisen kunnan kanssa tai rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön kanssa. Kunnan ostaessa ulkopuoliselta kuntouttavaa työtoimintaa on samoja säädöksiä sovellettava kuin kunnan ostaessa terveys- ja sosiaalipalveluitakin. Kunnan ei ole pakko järjestää kuntouttavaa työtoimintaa, jos asiakkaalla on lain mukainen syy kieltäytyä tai keskeyttää työtoiminta. Esimerkiksi ei ole järkevää järjestää työtoimintaa, jos asiakkaan viikkokohtainen kuntoutumisaika jää alle 8 tuntiin. (Lindqvist ym. 2001, 46.)

Työ- ja elinkeinotoimisto ja kunta voivat keskenään sopia, miten ne hoitavat ilmoitusmenettelyn, sillä kunta on velvollinen ilmoittamaan, jos esimerkiksi asiakas ei osallistu sovitusti aktivointisuunnitelman mukaisesti kuntouttavaan työtoimintaan.

Asiakkaalla on mahdollisuus päästä kuntouttavaan työtoimintaan työssäkäynnin ulkopuolella. (Lindqvist ym. 2001, 46–47.)

5.1 THL:n tutkimus kuntouttavasta työtoiminnasta

THL:n teettämässä tutkimuksessa ”Kuntouttava työtoiminta – aktiivista sosiaalipolitiikkaa vai työllisyyspolitiikka?” tutkittiin kuntouttavaa työtoimintaa Helsingin alueella. Vaikka pääkaupunkiseudun elinkeinorakenne poikkeaa jonkin verran Kouvolan seudun elinkeinorakenteesta, voidaan tutkimuksen tuloksia ja johtopäätöksiä joiltain osin hyödyntää myös tämän alueen kuntouttava työtoimintaa tarkasteltaessa.

5.1.1 Kuntouttava työtoiminnan asiakasrakenne

Vuonna 2010 THL:n teettämästä tutkimuksesta selviää, että Helsingin alueen kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista suurin osa oli miehiä. Miesten osuus oli 69 % ja naisten 31 %. Iältään 45–54-vuotiaita miehiä oli 35 %, 21 % oli 35–44-vuotiaita miehiä ja 25–34-vuotiaiden miesten osuus oli 18 %. Alle 25-vuotiaiden miesten määrä oli 16 %. Hieman vähemmän oli miehiä joiden ikä ylitti 55- vuotta, heitä oli 10 %. Suurin osa kuntouttavan työtoiminnan päättäneistä asiakaista, olivat yli 25-vuotiaita ja heidän määrä oli 84 %. Ikäjakauma kuntouttavassa työtoiminnassa ja työvoiman palvelukeskuksessa olivat melkein samanlaiset. Vuonna 2010 Vantaan kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista alle 25-vuotiaiden määrä oli 5 %, Espoossa luku oli 18 % ja Helsingissä 7 %. Nuorten määrä Helsingissä ja Vantaalla kuntouttavassa työtoiminnassa oli pienempi, koska iäkkäämpiä asiakkaita oli reilusti enemmän. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista suurin osa oli parhaimmassa työiässä. Vuonna 2010 asiakkaista kaksi kolmasosaa oli 35-vuotiaita tai vanhempia. Vuoden 2010 lakiuudistuksen myötä kuntouttavaa työtoimintaa oli oikeutettu myös 25 vuotta täyttäneet. Vuosien 2008 ja 2009 25-vuotiaita asiakkaita olisi ollut vähintään 84 %. Kuitenkin osa 25 vuotta täyttäneistä asiakkaista olivat olleet työtoiminnassa mukana vapaaehtoisesti. (Karjalainen & Karjalainen 2010, 30–31.)

Suurin osa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista oli pitkäaikaistyöttömät miehet. Pääkaupunkiseudun kuntouttavan työtoiminnan päättäneistä asiakkaista 68 % olivat yksinasuvia tai perheettömiä. 17 % kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista oli avo- tai avioliitossa. Lapsiperheiden joiden vanhemmat olivat avo- tai avioliitossa, määrä oli 8 %, sekä avo- tai avioliitossa olevat, joilla ei ollut lapsia, määrä oli 9 %. Vanhempien luona asuvien määrä 4 % ja yksinhuoltajien määrä kuntouttavasta työtoiminnasta oli 7 %. Vain harva kuntouttavassa työtoiminnassa oleva asiakas asui omistusasunnossa. Suurin osa eli 81 % asui kuntouttavan työtoiminnan aikana vuokra-asunnossa. (Karjalainen ym. 2010, 81.)

Suurin osa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista oli käynyt ainoastaan jonkin lyhyen koulutuksen. Helsingin alueen kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista 47 % olivat käyneet enintään perusasteen koulutuksen eli kansakoulun, keskikoulun tai peruskoulun. 6 % asiakkaista oli jättänyt peruskoulun kesken ja hieman yli puolella asiakkaista ei ollut minkäänlaista ammatillista koulutusta taustalla. Ammattitutkinnon, ylioppilastutkinto tai erikoisammattitutkinnon omaavia kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden määrä vuonna 2010 oli 36 %. (Karjalainen ym. 2010, 32–33.)

Työttömyyden aika, joka oli kestänyt vähintään kaksi vuotta, näiden asiakkaiden määrä oli tutkimuksen aikaan (2010) yli 80 %. Viisi vuotta työttömyyden kestäneillä asiakkaiden määrä oli yli puolet asiakkaista ja alle kaksi vuotta työttömyyden kestäneitä asiakkaita oli 14 %. 13 % oli asiakkaita joilla ei ollut työkokemusta laisinkaan. (Karjalainen ym. 2010, 33.)

5.1.2 Kuntouttavan työtoiminnan paikka, tehtävä, jakson kesto ja asiakkaan tavoitteet jaksolle

Vuoden 2010 THL:n teettämän tutkimuksen mukaan, valtakunnallisessa tasolla asiakkaista jotka olivat olleet aikaisemmin mukana kuntouttavassa työtoiminnassa, heidän määrä oli 32 %. Helsingin alueen luku oli 37 %, Vantaan ja Espoon osuus oli noin 24 %. Yli puolet Helsingin asiakkaista oli käynyt jakson kaupungin pajalla sosiaaliviraston Työhönkuntoutus- keskuksessa tai työkeskuksessa. 76 % asiakkaista oli työskennellyt Helsingin kaupungin omistamissa paikoissa ja ostopalvelupaikoissa määrä oli viidennesosa asiakasmäärästä. 48 % asiakkaista työskenteli Vantaalla sen

omistamissa paikoissa ja työpajoissa 15 %. Espoossa 41 % työskenteli omissa ja 35 % ostopalvelupaikoissa. (Karjalainen ym. 2010, 37.)

Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista suurin osa työskenteli tutkimuksen aikana kädentaitojen ja ruumiillisten tehtävien parissa. Kierrätys- ja postitustehtävät, tekstiili- ja ompelutyöt, purku- ja kokoonpanotehtävät, ulko- ja puistotyöt sekä erilaiset avustavat tehtävät toiselle ihmiselle olivat tyypillisimpiä työtehtäviä kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille. Verhoilu- ja ompelutehtävät ja brodeeraukset olivat yleisimpiä työtehtäviä työkeskuksissa ja pajoilla. Ulko- ja puistotyöt olivat toiseksi yleisempiä työtehtäviä ja kolmeksi yleisimmät olivat keramiikka- tai korutyöt tai siivoustyöt. Sähköelektroniikan tai atk-laitteiden purku- ja kierrätys olivat yleisimpiä tehtäviä ostopalvelupaikoissa, toiseksi yleisin olivat puutyöt. (Karjalainen ym. 2010, 37.)

Vajaalla puolella (44 %) asiakkaiden työjakson päivät olivat kestoaltaan neljä tuntia. Noin 36 %:lla asiakkaiden työpäivä kesti kuusi tuntia. Kolme päivää viikossa kuntouttavassa työtoiminnassa asiakkaita oli noin viidennes ja noin puolet asiakkaista oli viitenä päivänä viikossa. Tutkimuksen aikaan 77 % asiakkaiden jakso kuntouttavassa työtoiminnassa oli kestänyt alle vuoden, 32 % asiakkaista oli ollut 3-6 kuukautta ja 29 % 0-2 kuukautta. Yli vuoden kestäneellä jaksolla oli ollut mukana 14 % asiakkaista ja 6 % yli kaksi vuotta. (Karjalainen ym. 2010, 38.)

16 % kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden tavoitteena oli osaaminen ja ammattitaidon parantuminen, 11 %:lla asiakkaista oli syrjäytymisen ennaltaehkäisy ja sosiaalisten suhteiden luominen. Asiakkaista 7 % oli asettanut tavoitteeksi terveydentilan parantumisen, sekä psykososiaalisen tuen saanti. 4 % asiakkaista oli asettanut tavoitteeksi taloudellisen tilanteen paraneminen. Muita asetettuja tavoitteita olivat myös olleet työkyvyn ylläpitäminen ja suomenkielen taidon parantaminen. (Karjalainen ym. 2010, 40.)

5.2 Kuntouttavan työtoiminnan sisällöstä

Asiakkaan kuntouttavaa työtoimintaa on sovellettava osaamisen ja toiminta- ja työkyvyn mukaisesti niin, että työelämään kiinni pääseminen on tarpeeksi vaativaa ja mielekästä. Asiakkaan eettinen tausta ja uskonnollinen vakaumus on otettava

huomioon kuntouttavassa työtoiminnassa. Kuntouttava työtoiminta on suunniteltava niin, että se on asiakkaan toimintakyvyn mukaista, jotta se auttaa jatkossa asiakkaan elämänhallintaa ja mahdollisuuksia päästä työmarkkinoille tai osallistua työhallinnon järjestämiin koulutuksiin. (Lindqvist ym. 2001, 47.)

Kuntouttavaa työtoimintaa voi olla esimerkiksi kiinteistöhuoltoon liittyvät työtehtävät, piha-alueiden ja metsien kunnostustyöt sekä nuorten kohdalla työpajatoiminnat. Joillekin kuntouttavan työtoiminnan piirissä oleville asiakkaille työtoiminta voi olla vain normaalin päivärhythmiin pääsemistä, toisille asiakkaille työtoiminta voi olla lähellä normaalia työtä. (Lindqvist ym. 2001, 48.)

5.3 Kuntouttavan työtoiminnan kesto yhtäjaksoisesti

Kuntouttavan työtoiminnan tulee kestää vähintään kolme ja enintään 24 kuukautta. Kolme kuukautta on määritelty vähimmäisajaksi siksi, että sen on nähty olevan riittävä ajanjakso asiakkaille tarpeellisen tuen saamiseksi parantaakseen työnhakuvalmiuksia. Asiakkaan työura, koulutus ja mahdollinen työllistyminen määrittelevät kuntouttavan työtoimintajakson pituuden. Päiväkohtaiseksi vähimmäiskestoksi toiminnalle on asetettu neljä tuntia. Päiväkohtaiseen aikaan ei sisälly asiakkaan matkat kodin ja työtoimintapaikan välillä. Työtoimintaa järjestetään viikossa vähintään yhtenä päivänä ja enintään kaikkina arkipäivinä. Työtunnit työtoimintaviikon aikana eivät saa ylittää 40 tuntia ja asiakas saa osallistua vuoden aikana enintään 230 päivänä kuntouttavaan työtoimintaan. Työtoiminnan kesto voidaan porrastaa aktivointisuunnitelmaan esimerkiksi niin, että muita asiakkaan tarvittavia palveluita on aluksi enemmän ja työtoiminnan päiviä vähemmän ja myöhemmin asiakkaan tilanteen mukaisesti lisätä työtoimintapäiviä. (Lindqvist ym. 2001, 49–50.)

5.4 Kuntouttavan työtoiminnan arviointi sen päättyessä

Kuntouttavan työtoimintajakson päättyessä arvioidaan, onko kuntouttava työtoiminta vastannut laadittua aktivointisuunnitelmaa ja samalla suunnitellaan asiakkaan jatkoa koskevista asioista. Mahdollisesti pidemmän työtoimintajakson aikana suunnitelma käydään läpi kesken kuntoutuksen, jotta tiedetään, onko kuntoutuksen suunta oikea.

Asiakkaalle voidaan tarjota työtä sillä ajankohdalla, kun aktivointisuunnitelmaa päivitetään tai muutetaan. Laissa ei ole määritelty ylärajaa, kuinka usein aktivointisuunnitelma pitää päivittää tai tehdä muutoksia. (Lindqvist ym. 2001, 52.)

5.5 Asiakkaan kieltäytyminen ja keskeyttäminen kuntouttavan työtoiminnan aikana

Jos alle 25-vuotias asiakas kieltäytyy perusteetta toiminnasta kuntouttavassa työtoiminnassa, menettää hän mahdollisuuden saada työmarkkinatukea kieltäytymisen ajankohdasta eteenpäin seuraavina kahtena kuukautena. Lisäksi toiminnasta kieltäytymisestä voidaan laskea asiakkaan toimeentulotukea. Tilanne, jossa asiakas jättää saapumatta työtoimintapäivänä tai menettelee ei-sovitulla tavalla, määritellään myös työtoiminnan keskeyttämiseksi tai siitä kieltäytymiseksi. Eri asia on, jos asiakas on sairaana, tai hänellä vastaava perusteltu poissaolo. (Lindqvist ym. 2001, 57.)

Päteviä syitä työtoiminnan keskeyttämiseen tai siitä kieltäytymiseen ovat:

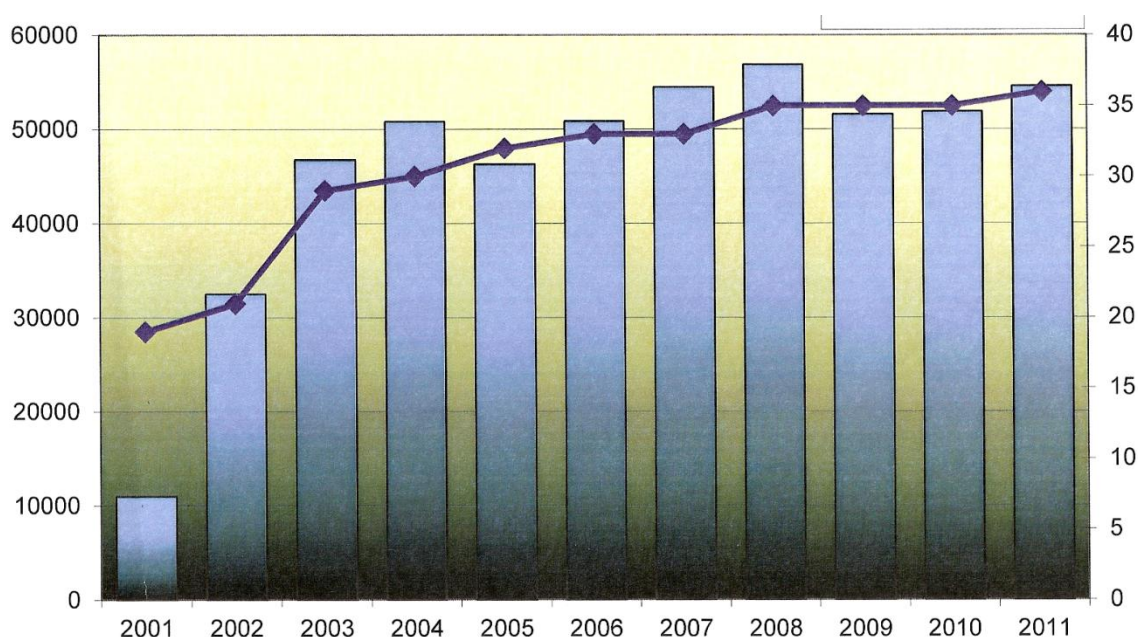
- asiakas työskentelee työtehtävässä, jonka työaika ylittää kahdeksan tuntia viikossa
- asiakas on yrittäjä tai käynnistämässä yritystoimintaa, joka on hänelle päätoimista
- asiakas on päätoiminen opiskelija
- asiakas osallistuu työvoimatoimistojen järjestämiin koulutuksiin tai muihin vastaaviin tilaisuuksiin. (Lindqvist ym. 2001, 56.)

Asiakkaalla on oikeus kieltäytyä tai keskeyttää työtoimintaa jos:

- hänelle on tarjottu toimintaa, joka ei ole sopivaa hänen terveydentilaansa nähden
- hänelle on tarjottu toimintaa, josta ei ole aktivointisuunnitelmassa sovittu
- hänelle on tarjottu työtoimintaa, jossa kunta tai kuntouttavaa työtoimintaa järjestävä taho ovat laiminlyöneet asetettuja lain säännöksiä. (Lindqvist ym. 2001, 56.)

6 OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY

Parik-säätiö on perustettu vuonna 2001. Perustamisen tarkoituksena oli päällekkäisten työttömien ja työllistymiseen liittyvien asioiden avaaminen Kuusankosken ja Kouvolan kaupungeissa. Pääpainona tuolloin olivat kehitysvammaiset, vammaiset ja vajaakuntoiset ja nuorten työpajatoiminnot. Käynnistämivuonna Parik-säätiöllä oli 120 asiakasta ja 16 toimihenkilöä, vuonna 2003 asiakkaita oli 500 ja toimihenkilöitä 30 (kuva 6).



KUVA 6. Parik-säätiön valmennuspäivien ja toimihenkilöiden määrät vuonna 2001–2011.

Parik-säätiön toimeenpäättäjät koostuvat valtuuskunnasta ja hallituksesta. Valtuuskunta ajalle 2009–2012 koostuu 14 henkilöstä eri yhdistyksistä. Hallituksessa on viisi jäsentä. Toimitusjohtaja toimii operatiivisessa johdossa ja tulosityksiköt raportoivat hänelle toiminnasta. Johtoryhmä toimii toimitusjohtajan tukena. Laajennettu johtoryhmä koostuu 11 henkilöstä. Operatiivisen toiminnan keskustelu- ja päätöksentekofoorumina kokoontuu laajennettu johtoryhmä, joka koostuu yksiköiden vastaavista. Lisäksi säätiöstä löytyy kuntoutustiimi, joka toimii henkilöstön toiminnan kehittäjänä. (Vuosikertomus 2011, 4.)

Toimipisteitä Parik-säätiöllä on viisi. Parik-Ekoma ja Metal-yksikkö sijaitsevat lähellä Kouvolan ydinkeskustaa osoitteessa Kuusaantie 1. Osoitteessa Hemmintie 13 sijaitsee yksiköt MediaCenter ja Aktive, sekä Kausalassa Iitin Ekotori. Näiden lisäksi Parik-säätiöllä on kaksi Vire-taloa, jotka tarjoavat päivätoimintaa mielenterveyskuntoutujille. (Parik, 2012.) Toimitusjohtajan lisäksi hallinnossa työskentelee talous- ja palvelupäällikkö sekä johdon sihteeri. Lisäksi Parik-säätiöllä työskentelee projektitoiminnassa viisi projektivetäjää, kaksi työvalmentajaa ja yksi kuntoutusohjaaja. (Vuosisuunnitelma 2011, 4.)

6.1 Kouvolan Kuusaantie 1

Kuusaantie 1:ssä on yksikkö, jossa muun muassa valmistetaan Vetojuhta-peräkärkyjä sekä venetraireleita myyntiin. Lisäksi Metal-yksikössä huolletaan edellä mainittuja tuotteita, sekä tehdään metallialan alihankintatöitä. Osoitteessa toimii myös Ekomaan kierrätyskeskus. Kierrätyskeskukseen asiakkaat voivat tuoda itselleen tarpeetonta kodin irtaimistoa. Ekomaan puutyöosastolla korjataan vanhoja huonekaluja ja tehdään erilaisia puutöitä tilauksesta. Lisäksi Kuusaantie 1 toimii kunnossapito-osasto, ompelimo- ja tekstiiliosasto, kahvio ja puhtaanapito-osasto. (Parik, 2012.)

Kuusaantien ja Hemmintien toimipisteissä kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille on mahdollisuus kehittää keittiö- ja puhtaanapitoalan työelämäntaitoja osallistuen Parik-säätiön yksiköiden keittiötöihin ja puhtaanapitoon. Asiakkaat, jotka ovat työvalmentajan ohjauksessa, huolehtivat, että yksiköiden tilat pysyvät puhtaina, molemmissa yksiköissä keittiötöihin liittyy henkilöstökahvion pyörittäminen, sekä Hemmintiellä jakelukeittiössä ruokien jakoa. Kunnossapito-osasto tarjoaa työvalmennusta rakennusalaan ja kiinteistön hoidosta kiinnostuneille asiakkaille. Kunnossapidon tehtävissä työskentelevien asiakkaiden tehtävinä on pitää huolta säätiön rakennuksista sekä tehdä rakennus- ja remontointitöitä, sekä viher- ja piha-alueiden hoitoon liittyviä tehtäviä. (Parik, 2012.)

Ekomaassa asiakkaiden kanssa työskentelee vastaavan työvalmentajan lisäksi kaksi valmentajaa sekä kaksi valmentajaa, tekstiilialoilla ja kunnossapidossa yksi työvalmentaja. Metal-yksikössä on tuotantopäällikkö ja työnjohtaja. Parik-säätiön Kuusaantien yksikössä työskentelee myös kuntoutusohjaaja

mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennuksessa, työvalmentaja työhönvalmentajan palveluissa, valmennuksen asiantuntija sekä yksilövalmentaja yksilövalmentajan palveluissa. Lisäksi yksi työvalmentaja vastaa siisteydestä ja keittiötoiminnasta. (Willberg, 2013.)

6.2 Hemmintien Media-Center ja Parik-Aktive yksikkö

Hemmintiellä sijaitseva Aktive on suunnattu kehitysvammaisten työtoimintaa antavaksi yksiköksi. Tarkoituksena on tarjota heidän arkeensa rutiineja, innoittavaa tekemistä sekä yhteistä tuettua työtoimintaa vertaistensa kanssa. Kehitysvammaisten työtoimintaan sisältyy kokoonpanotehtäviä, alihankintatöihin liittyviä töitä, ser-kierrätystä sekä puhdistus- ja käsittelytehtäviä. Aktive tekee monipuolista yhteistyötä vammaishuoltoon kuuluvien asuntoloiden, sosiaalitoimen, työhallinnon sekä asiakkaiden tukiverkoston kanssa. Parik-Aktive tarjoaa Parik-säätiön asiakkaille harjoittelu- ja työpaikkoja, kuten mm. kuntouttavan työtoiminnan piirissä oleville asiakkaille. Henkilökuntaan Aktivessa kuuluu yksi vastaava työvalmentaja ja kolme työvalmentajaa, joiden tehtävä on tukea asiakkaan omatoimisuutta, sekä kehittää toimintaa jatkuvasti asiakkaiden hyväksi (Parik-säätiö, 2012.)

Ser-kierrätys koostuu elektroniikan- ja sähkölaitteiden purkujätteestä. Sähkölaitteet ja elektroniikka laitteet puretaan mahdollisimman tarkasti ja näistä kerääntyvä purkujäte lajitellaan omiin säiliöihin, jotka toimitetaan jatkotoimintalaitoksiin uudelleen käsiteltäväksi ja tätä kautta uusiokäyttöön. (Serty, 2012.)

Hemmintien yksikössä (Aktiven rinnalla) toimii myös MediaCenter toimipiste, jonka pääpaino on media-ala. Yksikössä opetellaan ja päivitetään atk-taitoja niin tietokoneen peruskäytöstä kuin työelämään liittyviin atk-ohjelmiin. MediaCenter-yksikössä valmistetaan ulkopuolisille asiakkaille graafista materiaalia käyntikorteista esitteisiin, sekä brodeerausta asiakkaan toiveiden mukaisesti. (Parik, 2012.)

MediaCenterin tarkoituksena on antaa asiakkaalleen kykynsä mukainen työpaikka, kuntouttaa uuteen työpaikkaan tai ylläpitää saavutettu työkyky. Yksikkö tarjoaa kuntouttavien työtoiminnan asiakkaille muun muassa elektroniikan kokoonpanotehtäviä. (Parik, 2012.)

Hemmintien yksiköissä työskentelee vastaava työvalmentaja, viisi työvalmentajaa, tuotantopäällikkö ja työnjohtaja. Yksi työvalmentaja ohjaa myös keittiön toimintaa ja puhtaanapitoa. (Willberg, 2013.)

6.3 Iitin Ekotori

Ekotorin toimintaideana on toimia huonekalujen ja kodinkoneiden kierrätyskeskuksena. Toiminnassa pyritään ehkäisemään nuorten syrjäytymistä ja vahvistamaan heidän sosiaalista elämää. Ekotori-toiminnassa työskentelevät paikkakuntalaiset alle 29-vuotiaat työttömät ja tukea tarvitsevat nuoret. (Parik, 2012.)

6.4 Vire-talo

Vire-talon toiminta on suunnattu mielenterveyskuntoutujien vapaaehtoiseen päivätoimintaan. Siellä asiakas saa tukea arjenhallintaan, ajankäyttöön sekä päivittäisiin toimintoihin. Yhdessä asiakkaan kanssa toteutetaan ja suunnitellaan talon toimintaa. Asiakkaalla on mahdollisuus osallistua talon tarjoamaan käden taitoja kehittävään toimintaan, kahvilan pitoon, liikuntaan, leivontaa, ruuanlaittoon, siivouksiin ja muihin kodin askareisiin. Talon suurin keskeisin toimintaidea on toimia ja antaa asiakkaalle tukea arjen askareista selviämiseen. (Parik, 2012.)

Vire-taloja on kaksi. Toinen sijaitsee Kouvolassa Eräpolulla ja toinen palveluiden keskellä Kuusankosken taajamassa. Vire-talolla työskentelee kolme ohjaajaa. Parik-säätiön koko mielenterveyskuntoutuksesta vastaa kuntoutusohjaaja, joka toimii myös Vire-talon esimiehenä. (Willberg, 2013.)

6.5 Parik-säätiön ja koulujen yhteistyöt

6.5.1 Peruskoulut

Kouvolan kaupunki ja Parik-säätiö on tehnyt jo vuosia yhteistyötä joustavan perusopetuksen (JOPO) 8.- ja 9.-luokkalaisten nuorten parissa. Yhteistyön tarkoituksena on auttaa ja tukea koululaisia silloin, kun nuorella on ongelmia saada peruskoulu suoritettua. Tällöin hänelle on annettu mahdollisuus kokeilla

vaihtoehtoisia opiskelu- ja ohjaustapoja Parik-säätiöllä. Tuen ja avun antaminen on myös tarpeen tilanteessa, kun nuori haluaa tutustua johonkin ammattiin ja työtehtäviin, joiden kautta nuoren ajatukset selkiytyvät jatkosuunnitelmien osalta. Käytännössä toiminta on toteutettu niin, että nuori on tullut Parik-säätiön työvalmennusyksikköön ja 1.3.2013 lähtien nuori tulee Parik-säätiön starttivalmennuspajalle, yhtenä arkipäivänä viikossa. Parik-säätiön henkilökunta on aktiivisesti yhteydessä nuoren koulun henkilökunnan kanssa arvioiden yhdessä millaista ohjausta, valmennusta ja tukea nuori tarvitsee. Tähän mennessä kaikki kyseiset 8.- ja 9.-luokkalaiset nuoret ovat hyötäneet Parik-säätiön tarjoamasta tuesta ja avusta, sillä he ovat saaneet päättötodistuksen peruskoulusta ja ammatinvalinta on selkiytynyt tänä aikana. (Willberg, 2013.)

6.5.2 Kouvolan seudun ammattiopisto (KSAO)

Parik-säätiö ja KSAO ovat tehneet yhteistyötä vuodesta 2007. Tavoitteina on nuoren ammatillisen opintojen keskeyttämisen ehkäisy ja saada opinnot jatkumaan yksilö- ja työvalmennuksen avulla. Tarkoituksena on ollut antaa opiskelijalle lyhytkestoista työvaltaista valmennusta ja toiminnallista ohjausta. Tämä on yleensä kestänyt kuukaudesta kolmeen kuukauteen. Lisäksi opiskelijaa on tuettu ja valmennettu Parik-säätiön työvalmennusyksikössä silloin, kun opiskelija empii, onko hän valinnut oikean opiskelualan vai haluaisiko tutustua johonkin muuhun alaan. Tukea ja apua on myös tarjottu Parik-säätiön toimesta silloin, kun opiskelijan voimavarat eivät riitä opiskeluun tai elämäntilanne jostakin syystä ei jaksa innostaa opiskelemaan. (Willberg, 2013.)

KSAO ja Parik-säätiö tekevät yhteistyötä toimintamallin *Työvaltaista ammatillista koulutusta* - pohjalta. Tarkoituksena on tarjota Parik-säätiön toimesta metallialan levyseppähitsaajan työvaltaistetun opetussuunnitelman mukaista opetusta ja valmennusta, joka toteutetaan Parik-säätiön Kuusaantien Metal-työvalmennusyksikössä. Opetuksessa ja valmennuksessa on mukana KSAO:n opettaja ja Parik-säätiön työvalmentaja, jotka ovat Metal-työvalmennusyksikössä silloin, kun opiskelijakin on siellä. Tätä tarjotaan opiskelijalle silloin, kun normaali luokkamuotoinen opetus ei toimi. Opiskelijat voivat olla ensimmäisen tai ylemmän vuosikurssin opiskelijoita. Maksimissaan valmennusryhmässä on kuusi opiskelijaa.

Tämän työvaltaisen ammatillisen koulutuksen tavoitteena on saada opiskelijalle ammattipätevyys. (Willberg, 2013.)

7 PARIK-SÄÄTIÖN ASIAKASMÄÄRÄT JA HEIDÄN ANTAMAT PALAUTTEET 2009–2011

7.1 Asiakasmäärät

Vuonna 2011 työtoiminnan palvelut tuotettiin ostopalveluina. Henkilöasiakkaita oli 752, joka oli 186 henkilöä enemmän kuin edellisellä vuonna. Vuonna 2012 henkilöasiakkaita oli 808. Vuonna 2011 työvalmennuspäiviä oli 54 552, edelliseen vuoteen verrattuna 2688 päivää enemmän. Alle 29-vuotiaita nuoria vuonna 2011 oli asiakkaina 211, edelliseen vuoteen verrattuna 51 enemmän. 2011 vuoden aikana työsuhteessa Parik-säätiöllä oli 108 henkilöä. (Vuosikertomus 2011, 5.)

Asiakkaita vuonna 2010 oli yhteensä 566, mikä ylitti 14 %:lla asetun tavoitteen. Työvalmennuspäiviä 2010 oli 51 864, joka jäi 9 % alle asetetun tavoitteen, kuitenkin edelliseen vuoteen kasvua 0,5 %. Alle 29-vuotiaita asiakkaita oli 160, 20 asiakasta edelliseen vuoteen verrattuna enemmän. (Vuosikertomus 2010, 5.)

Vuonna 2009 asiakkaita Parik-säätiöllä oli 569. Työvalmennuspäiviä 2009 oli 51 575, joka oli 2,3 % tavoitteiden alle. Alle 29-vuotiaita nuoria oli 140 henkilöä, joka oli vuoteen 2008 verrattuna 11 henkilöä enemmän. (Vuosikertomus 2009, 5.)

7.2 Asiakaspalautteet vuosilta 2009–2011

Kuntoutumisjakson päätteeksi asiakkailta pyydetään mielipiteitä Patrik-säätiöllä asiakkaana olemisesta. Näitä palautteita käytetään apuna toiminnan kehittämisessä. Vuonna 2011 yksiköiden asiakkaat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen. Säätiön asiakkaana olemisen jakson pituuteen oli 94 % asiakkaista erittäin tai melko tyytyväisiä. Asiakkaista 22 % oli sitä mieltä, että henkilökunta oli ottanut erittäin hyvin huomioon asiakkaan tarpeet, 28 % asiakkaista melko hyvin. Ohjausta ja valmennusta 35 % asiakkaista piti erittäin hyvänä ja 54 % melko hyvänä asiana. Perekoulusta ja ohjausta 2 % asiakkaista piti erittäin huonona. 16 % asiakkaista kertoi

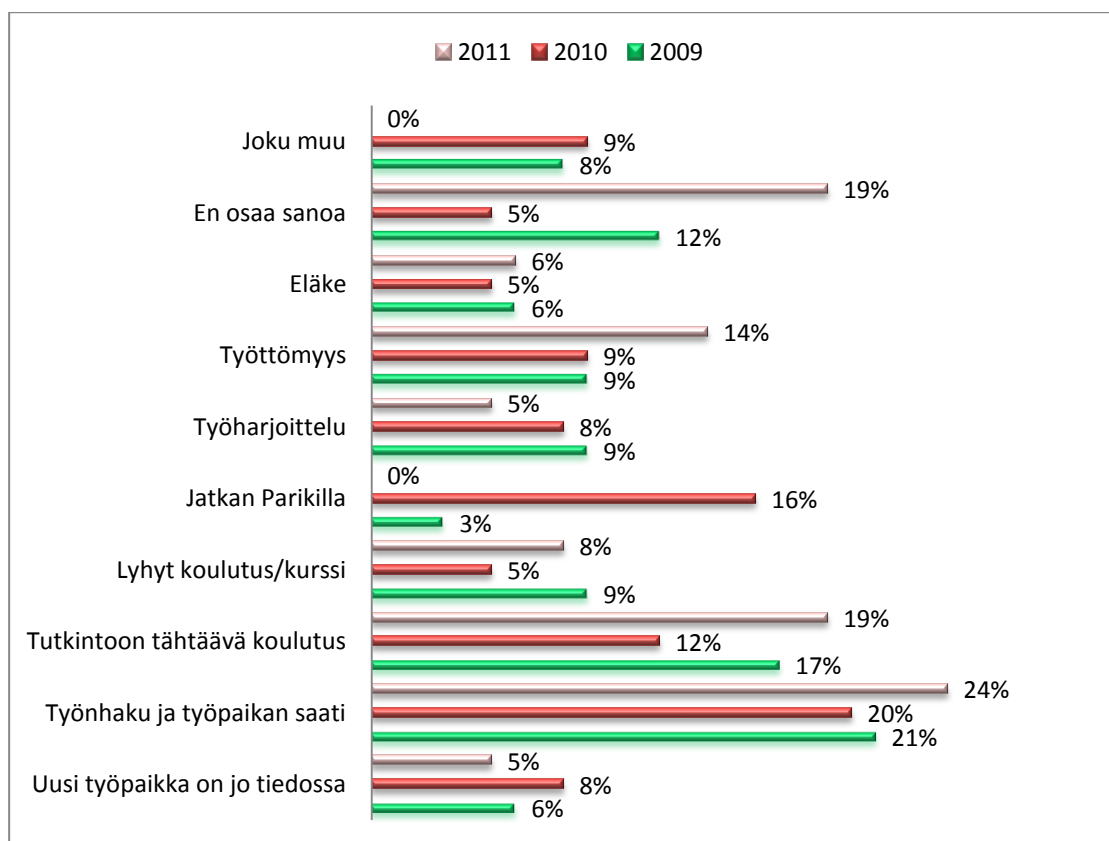
asiakasjakson Parik-säätiöllä vahvistaneen erinomaisesti työelämään liittyviä taitoja yleisellä tasolla. Asiakkaista 39 % kertoi työelämään liittyvien taitojen vahvistamisesta hyvin, 9 % asiakkaista kertoi, ettei Parik-jaksolla ollut merkitystä työelämään. Palautelomakkeessa oli myös kysytty asiakkaan jatkosuunnitelmista Parik-jakson jälkeen. Tähän asiakkaista 24 % oli vastannut tavoitteeksi työnhaun ja työpaikansaannin. Seuraavaan vaihtoehtoon eli tutkintoon tähtäävää koulutusta piti jatkosuunnitelmana asiakkaista 19 %. (Vuosikertomus 2011, 5.)

Vuoden 2010 asiakaspalautteet kertoivat asiakkaiden olleen tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen. 57 % asiakkaista kertoi olleensa tyytyväisiä ja 35 % melko tyytyväisiä asiakkuusaikaan Parik-säätiöllä. Vuonna 2010 51 % asiakkaista oli sitä mieltä, että heidän tarpeiden huomioiminen henkilökunnalta sujui erittäin hyvin ja 39 % melko hyvin. Asiakkaista 40 % oli erittäin tyytyväisiä saamaansa työhöntuloperehdytykseen ja 40 % asiakkaista olivat melko tyytyväisiä. 57 % asiakkaista piti ohjausta ja valmennusta erittäin hyvänä, kun 29 % tätä piti melko hyvänä. Asiakkuuden aikana Parik-säätiöllä 27 % asiakasta arvioi työelämään liittyvien taitojen vahvistuneen yleisellä tasolla ja 49 % kertoi vahvistaneen hyvin, 2 % ei nähnyt minkälaisista vaikutusta työelämän taitoihin. (Vuosikertomus 2010, 5.)

Asiakaspalautteissa vuonna 2009 58 % asiakkaista kertoi olleensa tyytyväisiä henkilökuntaan ja jaksoon. Asiakkaista 79 % piti hyvänä työhöntuloperehdytystä ja jakson aikana saamaansa valmennuksen määrään, 58 % asiakkaista piti tätä hyvänä. 3 % piti saamaansa ohjauksesta vähäisenä ja melko vähäisenä ja 73 % asiakkaista piti työilmapiiriä hyvänä. (Vuosikertomus 2009, 5.)

Asiakaspalautteet analysoidaan ja käsitellään tarvittavin osin johdon ja henkilöstön kanssa. Asiakaspalautteiden pohjalta tehdään tarvittaessa muutoksia palveluihin ja asiakasprosessiin. (Willberg, 2013.)

Kuviossa 7 on esitetty asiakkaiden jatkosuunnitelmien tuloksien jakautuminen vuosien 2009–2011 välillä.



KUVIO 7. Asiakkaiden jatkosuunnitelmat 2009–2011.

8 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää miten asiakkaiden kuntoutuminen on edistynyt Parik-säätiön aikana. Tarkoituksena oli selvittää miten asiakkaiden kuntoutuminen on edistynyt niin, että asiakas itse arvioi omaa tilannetta väliarviointilomakkeen avulla. Opinnäytetyön nimeksi määriteltiin yhdessä tilaaja kanssa *Työtoimintajakson ja yksilöllisen valmennuksen vaikuttavuus työ- ja toimintakykyyn asiakkaan itse arvioimana.*

Tutkimuskysymyksiksi tarkentuivat seuraavat

- miten kuntouttavan työtoiminnan asiakas kokee oman kuntoutumisensa ollessaan Parik-säätiöllä kuntouttavassa työtoiminnassa?
- miten Parik-säätiöllä on onnistuttu parantamaan nuorten kuntoutumisen aikana tapahtunutta hyvinvoinnin muutosta?

8 HAASTATTELU TYÖMENETELMÄNÄ

Haastattelumetodeja ovat kasvotusten tapahtuva haastattelu, paikanpäällä suoritettu tai postitettu lomakehaastattelu, ryhmähaastattelu ja yksilöhaastattelu. Haastattelu voi olla avoin, eli vastaaja voi kertoa vastauksen sanallisesti, puolistrukturoitu eli vastaaja kirjoittaa mieleisensä vastaukset tai strukturoitu eli vastausvaihtoehdot ovat valmiina, jolloin vastaaja valitsee haluamansa vastauksen. Avoin haastattelu sopii silloin, kun haastattelumetodi on keskustelua. Tällöin keskustelun muutos lähtee haastateltavasta, joka ohjailee keskustelua. Avoin haastattelu tulee kysymykseen tilanteessa, jossa esimerkiksi käsitellään menneisyyttä, jota muistetaan huonosti ja jolloin henkilöiden kokemukset vaihtelevat. Puolistrukturoitu haastattelu esiintyy, kun aiheena ovat esimerkiksi arat tai intiimit aiheet. Tällöin haastattelussa on ennalta suunniteltu teema. Strukturoitu haastattelu tapahtuu pääsääntöisesti kysymyslomakkeen avulla, jossa on valmiit kysymykset. Strukturoitu haastattelu on järkevintä järjestää silloin, kun vastaajia on monta. (Metsämuuronen, 2000, 39–43.)

Haastattelua ennen täytyy suunnitella ja tutustua kohteeseen tai asiaan jota haastattelukysymykset koskevat. Seuraavaksi haastattelijan on kerrottava haastateltavalle mitä asia koskee. Haastattelijan on myös saatava luotua avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri hänen ja haastateltavan välille, että haastateltavan motivaatio kyseiseen asiaan pysyy yllä. Lisäksi haastateltavan on saatava luottamus siitä, että hänen antamiaan tietoja käsitellään luottamuksellisesti. (Metsämuuronen 2000, 40.)

Lomakehaastattelussa kysymykset ovat kaikille vastaajille samat ja haastattelijalla voi esittää ne suullisesti. Lomakehaastattelussa vastausvaihtoehdot ovat etukäteen määriteltä, josta vastaaja valitsee mieleisensä. Kysymyslomakkeessa kysymykset voivat olla avoimia, joka tarkoittaa sitä, että vastaaja voi itse päättää mitä vastaa tai kysymykset voivat olla suljettuja, eli kysymykset vastausvaihtoehdoineen on määriteltä etukäteen. Avoimia ja suljettuja kysymyksiä kannattaa sekoittaa lomakkeeseen keskenään, jotta lomakkeesta saadaan monipuolisempi. Avoimen kyselylomakkeen kysymysten laadinta on vaikeaa, että tutkijan olisi helppo saada kaikki tarvittava tieto vastaajalta. Suljetun lomakkeen vastausten tilastointi on helpompaa ennalta määriteltujen vastausvaihtoehtojen takia. Lomakehaastattelun kyselylomakkeen kysymysten täytyy olla selkeitä ja mahdollisimman yksikertaisia,

jotta vastaajan on helppo vastata mielensä mukaisesti, eikä vastaaja joudu pohtimaan, mitä kysymyksellä tarkoitetaan. On myös muistettava, että kuvien avulla voidaan helpottaa vastaajan ymmärtämistä kysymystä kohtaan. Tutkijan on hyvä koekäyttää kyselylomake ennen virallista haastattelutilannetta niin, että tutkija seuraa vierestä koehenkilön täyttäessä lomaketta. Näin tutkija pystyy selvittämään, onko lomake tehty vastaajan mieleiseksi. (Taideteollinen korkeakoulu, 2007.)

Kuntouttavan työtoiminnan jaksot Parik-säätiöllä vaihtelevat 3-12 kuukauden välillä. Lomakkeisiin vastanneiden määrä jäi odotettua pienemmäksi, sillä vain 13 asiakasta vastasi kyselyihin, kun alkuperäisenä suunnitelmana oli haastatella 20–30 asiakasta. Vähäistä määrää voi selittää se, että koska tilaisuus oli vapaaehtoinen ja osa asiakkaista ei vain ollut sillä hetkellä paikalla, koska osa asiakkaista on vain kolmena päivänä viikossa kuntouttavassa työtoiminnassa. On kuitenkin tiedossa, ettei kukaan olisi kieltäytynyt haastattelusta. Tilaaajatahon kanssa kuitenkin sovittiin, että edetään suunnitelman mukaisesti ja analysoidaan saadut tulokset, joiden perusteella voidaan tutkia suuntaa antavia tuloksia. Lisäksi samassa tilaisuudessa asiakkaiden kanssa täytettiin myös väittämälomake (liite 6).

8.1 Opinnäytetyössä käytetty strukturoitu haastattelulomakemenetelmä

Strukturoitu haastattelukyselylomake tarkoittaa sitä, että lomakkeessa on tarkoin etukäteen määritellyt vastausvaihtoehdot. Kysymys ja vastaukset voivat olla seuraavanlaiset:

Mitkä ovat jatkosuunnitelmasi:

- | | |
|--------------------------------|---|
| - uusi työpaikka tiedossa | 1 |
| - työnhaku ja työpaikan saanti | 2 |
| - tutkintoon tähtäävä koulutus | 3 |
| - työharjoittelu | 4 |
| - työttömyys | 5 |
| - ei mikään edellä mainittu | 6 |

Vastausvaihtoehdot voivat olla myös ilman numeroita eli pelkästään rasti ruutuun menetelmällä. Vastaajalle ei jää strukturoidussa haastattelulomakkeen täyttämässä vapausasteita tulkinnalle. Etuna tämän tyyllisessä haastattelumenetelmässä on, että haastattelija tietää tarkalleen, mitä haastattelutilanteessa tapahtuu. Lisäksi etuna on myös se, että vastauksien tulkinta on helppoa ja nopeaa erityisesti tilanteessa, jossa täytettyjä vastauslomakkeita tulee runsaasti. Haittapuolena strukturoidussa haastattelu menetelmässä on lomakkeen konservatiivisuus ja jäykkyys. Eli tällä haastattelumenetelmällä ei voi suoranaisesti syntyä uusia ideoita esimerkiksi kehittämiseen, vaan vastaukset antavat tulkintaa siitä, mihin suuntaan kysymysten sisältävä aihe on menossa. Tilanteessa, että haastattelumuohto olisi puolistrukturoitu eli vastaaja kirjoittaa mieleisensä vastauksen, ideoiden ja uusien asioiden syntyminen on nopeampaa, mutta tällöin tutkijalla on hitaampi prosessi vastauksien tutkimisessa. (Tilastokeskus, 2013)

8.1.1 Määrällisen tutkimuksen eli kvantitatiivisten tutkimustulosten luotettavuus ja pätevyys

Tärkeää on koko tutkimusprosessin aikana arvioida tutkimuksen luotettavuutta ja johtopäätösten pätevyyttä. Triangulaatiolla tarkoitetaan, että luotettavuutta pystytään nostamaan, kun käyttää tutkimusprosessissa erilaisia näkökulmia, aineistotyypppejä, analyysimenetelmiä sekä teorioita. Triangulaation taustalla on, että tutkimustuloksiin päästään samaan tuloksiin erilaisilla lähestymiskeinoilla eli tutkimustulokset eivät ole sattumanvaraisia. Validiteetin ja reliabiliteetin avulla voidaan arvioida tutkimuksen tulosten luotettavuutta ja pätevyyttä. mittaustulosten toistettavuutta ja johdonmukaisuutta mitataan reliabiliteetilla ja aineiston analyysimittarien pätevyyttä mitataan validiteetilla. Tarkoituksena laadullisessa tutkimuksessa on, että voidaan tutkia tutkimuksessa käytetyillä menetelmillä sitä, mitä tarkoituksena on tutkia ja etteivät tulokset ole sattumanvaraisia. Luotettavuutta voidaan laadullisessa tutkimuksessa mitata sillä, ovatko aineiston tulokset siirrettävissä tai yleistettävissä muihin tilanteisiin tai kohteisiin. (Jyväskylän yliopisto, 2013)

9 ASIAKKAIDEN HAASTATTELUT

9.1 Haastateltavat asiakkaat

Kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevien asiakkaiden vastaukset analysoitiin Parik-säätiön työvalmentaja toimesta. Analyysit lomakkeista tehtiin asiakasohjelma Kira:lla. Jokaisen asiakkaan vastauksia peilattiin heidän edellisiin lähtötaso- tai väliarviointeihin (liite 4.). Näin saatiin kuvaajat jokaiselle asiakkaalle henkilökohtaisesti, joista näkyi, miten kuntoutuksen aikana psyykkinen ja fyysinen terveystila on muuttunut sekä se, miten kuntoutus on vaikuttanut arkisiin asioihin kuten sosiaaliseen verkostoon, nukkumiseen, ravintoon, taloudelliseen tilanteeseen, päihteiden käyttöön ja asumistilanteeseen. Vastanneet olivat 21–47 ikävuoden väliltä ja kaikkiaan tilaisuuteen osallistui 13 asiakasta. Vastanneiden kuntoutuksen yhtäjaksoinen kesto Parik-säätiöllä oli vaihdellut 3–8,5 kuukauden välillä haastattelun aikana (taulukko 1). Yhdellä henkilöllä kuntouttava työtoiminta oli tosin kestänyt vasta reilun kuukauden, eikä hänellä ollut aikaisempaa asiakkuutta kuntouttavan työtoiminnan piirissä. Muilla 12 asiakkaalla oli aikaisempaa kokemusta kuntouttavasta työtoiminnasta Parik-säätiöllä erimittaisista kuntoutumisjaksoista.

TAULUKKO 1. Kuntouttavan työtoiminnan kesto haastattelu hetkellä.

Henkilö, lukumäärä	Kuntouttavan työtoiminnan kesto kuukausina
1	1,1
1	1,6
5	3
1	5,6
1	6
1	6,1
1	8
1	8,1
1	8,5

Opinnäytetyön toimeksiantajan kanssa sovittiin, että tulokset analysoidaan ikäjakauman, sukupuolen ja kuntouttavan työtoiminnan keston mukaisesti. Sukupuolen mukaan analysointi jätettiin työn ulkopuolelle, koska 13 vastaajasta vain yksi oli nainen.

9.2 Haastatteluiden suorittaminen

Haastatteluun osallistui yhteensä kaksi ryhmää, yksi ryhmä kummastakin yksiköstä. Ryhmät koostuivat kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista ja haastattelun suoritin marraskuussa 2012. Ensimmäinen ryhmä pyydettiin Kuusaantie-yksikköön tilaisuutta varten Metal- ja Ekomaan yksiköistä olevista kuntouttavan työtoiminnan piirissä toimivista asiakkaista. Tilaisuuden aluksi kerroin, mitä tilaisuus tulisi pitämään sisällään ja kerroin myös, että tilaisuuteen osallistuminen on vapaaehtoista. Kaikki paikalle tulleet allekirjoittivat suostumuksen (liite 5) tietojensa antamisesta väliarviointilomakkeeseen. Kävin läpi lomakkeen sanallisesti kysymys kysymykseltä ja samalla tarkensin, mitä kysymyksellä tarkoitettiin. Alussa painotin, että tarkoituksena ei ole kilpailla, kuka saa ensimmäisenä lomakkeen täytettyä, vaan lomake käydään läpi yhdessä ajatusten kanssa niin, että asiakas miettisi hetken mitä kysymys tarkoittaa. Asiakkailta oli myös tiedossa, että voivat kysyä tarkentavia kysymyksiä haastattelulomakkeesta. Tilaisuuteen osallistui seitsemän henkilöä. Toisella haastattelukerralla Hemmintien yksikössä haastattelutilaisuuteen osallistui kuusi asiakasta. Lomaketta läpi käydessään asiakkailta ei ollut mitään kommentoitavaa. Kuusaantien asiakkailla tosin enemmänkin asenteena oli, että miksi ylipäättänsä pitää lomakkeita käydä läpi - niin tässä tilaisuudessa kuin ylipäättänsä. Kerroin, että kyseinen opinnäytetyö on tutkimusta ja tämän pohjalta tehdään kuntouttavan työtoiminnan jatkuvaa kehittämistä.

Arviointilomake, jota käytin tilaisuudessa, oli nimeltään väliarviointilomake. Saman lomakkeen kysymykset käydään Parik-säätiöllä läpi asiakkaan kanssa kirjallisesti asiakkaan aloitettua kuntouttavan työtoiminnan jakso sekä jakson päättyessä. Lisäksi lomake käydään asiakkaan kanssa läpi jakson ollessa puolessa välissä. Lomake on ollut käytössä useamman vuoden ja sitä parannellaan jatkuvasti, jotta saataisiin enemmän tietoa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaan tilanteesta.

Alkuperäisessä suunnitelmassa tavoitteena olisi ollut noin 30 asiakkaan haastattelu, mutta määrän ollessaan lopulta 13 sovittiin työn toimeksiantajan kanssa, että jatketaan kuitenkin näiden pohjalta tutkimusta ja analysointia, koska tästäkin määrästä pystyy saamaan suuntaa antavia tuloksia. Tosin jos haastateltavia olisi ollut enemmän, olisivat tulokset saattaneet olla erilaiset. Poisjääneet jäivät pois, koska kaikki eivät ole viitenä päivänä viikossa kuntouttavassa työtoiminnassa ja sattuiivat olemaan juuri haastattelupäivänä pois. On kuitenkin tiedossa, ettei kukaan olisi kieltäytynyt haastattelusta. (Willberg, 2013.)

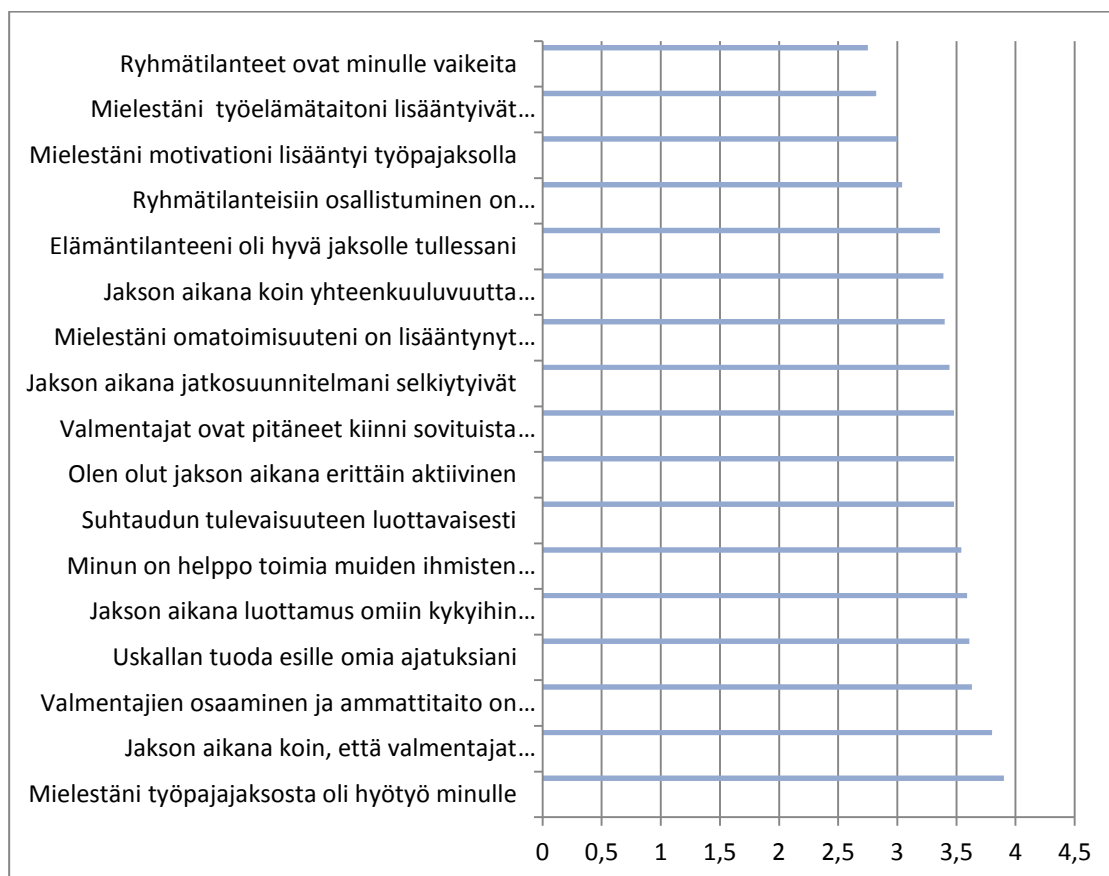
Alle 30-vuotiaille nuorille tehty Väittämä-kyselyt (liite 6) tuotti enemmän tulosta. Täytettyjä lomakkeita tuli kaikkiaan 48 kappaletta. Tosin mukana oli muutamia nuoria, jotka olivat olleet valmennusjaksolla vasta muutaman päivän tai viikon. Vuonna 2011 näitä lomakkeita täyttivät 51 nuorta. Väittämälomakkeiden teettämisen suoritti Parik-säätiön henkilökunta ja minä suoritin tuloksien analysoinnin.

9.2.1 Haastateltavien aikuisten väittämälomakkeiden tulosten analysointi

Aikuisten keskimääräinen ikä kuntouttavassa työtoiminnassa haastatteluhetkellä oli 38,3 vuotta. Kysymykset ovat liitteessä 3. Vastausvaihtoehdot olivat yhdestä viiteen niin, että vaihtoehto yksi tarkoitti sopivat asiakkaalle heikoiten ja viisi parhaiten. Taulukossa 2 on osoitettu, kuinka vastaukset ovat jakautuneet asiakkaiden kesken. Kuvassa 8 tulokset ovat kuvattu kuvaajien avulla.

TAULUKKO 2. Kuntouttavassa työtoiminnassa olevien vastauksien keskiarvo.

Väittäämä kysymykset	Vastanneiden keskiarvo
Mielestäni työpajajaksosta oli hyötyä minulle	3,9
Jakson aikana koin, että valmentajat kuuntelivat minua	3,8
Valmentajien osaaminen ja ammattitaito on tukenut minua riittävästi jaksolla	3,63
Uskallan tuoda esille omia ajatuksiani	3,61
Jakson aikana luottamus omiin kykyihin vahvistui jonkin verran	3,59
Minun on helppo toimia muiden ihmisten kanssa	3,54
Suhtaudun tulevaisuuteen luottavaisesti	3,48
Olen ollut jakson aikana erittäin aktiivinen	3,48
Valmentajat ovat pitäneet kiinni sovituista asioista ja tavoitteista	3,48
Jakson aikana jatkosuunnitelmani selkiytyivät	3,44
Mielestäni omatoimisuuteni on lisääntynyt työpajajakson aikana	3,4
Jakson aikana koin yhteenkuuluvuutta ryhmään	3,39
Elämäntilanteeni oli hyvä jaksolle tullessani	3,36
Ryhmätilanteisiin osallistuminen on helpottunut jakson aikana	3,04
Mielestäni motivaationi lisääntyi työpajajaksolla	3
Mielestäni työelämätaidoni lisääntyivät työpajajaksolla	2,82
Ryhmätilanteet ovat minulle vaikeita	2,75

**KUVA 8. Kuntouttavassa työtoiminnassa olevien vastauksien keskiarvot kuvaajina.**

9.2.2 Haastateltavien kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden väittämälomakkeiden tulosten analysointi

Parik-säätiön työvalmentaja oli apunani, kun käytiin läpi aikuisten väittämätuloksia. Parhaimman keskiarvon kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat olivat arvioineet työpajajakson olevan hyödyllinen. Tähän voi vaikuttaa se, että asiakkaan arkinen rytmi normalisoituu. Arkisen rytmin normalisoituessa ihmisen perhe-elämäkin paranee, kun päivällä tehdään töitä ja yöllä levätään. Työkokemuksen kannaltakin kuntouttava työtoimintajakso on hyvä, sillä osaaminen ja oman käden taidot kehittyvät. Myös sosiaalisten taitojen kehittyminen on nähtävissä kuntouttavan työtoiminnan asiakkailla. Lisäksi asiakasta voi motivoida se, että asiakkaat saavat yhdeksän euron korotuksen ansiopäivärahaan sekä kuukauden linja-autokortin. Eli kuntouttavasta työtoiminnasta on asiakkaalle myös taloudellinen hyöty (taulukko 2).

Toiseksi parhaimman tuloksen asiakkaat olivat arvioineet kohdan, jossa asiakastyössä olevat työvalmentajat olivat kuunnelleet asiakasta jakson aikana. Tähän vaikuttaa se, että asiakastyössä kuunteleminen on työvalmentajien tärkein työtehtävä, ei pelkästään työn ohjaaminen. Parik-säätiöllä oleva kuunteleva-ote lisää yksilön hyvinvointia ja edes auttaa yksilön motivaation ylläpitämisessä (taulukko 2).

Seuraavaksi asiakkaat olivat arvioineet työvalmentajien osaamisen ja ammattitaidon tukevan asiakasta työpajajaksolla. Asiakkaiden tullessaan Parik-säätiölle ovat he eri lähtötasoilla. Tällöin määritellään asiakkaan tuen tarve ja toteutetaan se yksilölähtökohtaisesti. Tämän lisäksi Parik-säätiö on onnistunut tässä kohdassa asiakkaan elämänhallinnan ja valmennuksen yhteensovittamisessa (taulukko 2).

Jakson aikana luottamus omiin kykyihin vahvistui asiakkaiden mielestä vahvasti. Tämä kertoo sen, että pitkäaikaistyöttömien ja vajaatoimintakuntoisten asiakkaiden elämänhalun häviämistä on saatu heräteltyä uudestaan Parik-säätiöllä. Yksi tärkeimpiä tavoitteita kuntouttavalla työtoiminnalla on saada palautettua tarvittavia voimavaroja työelämään. Tähän on saatu lyhyelläkin ajanjaksolla eli puolen vuoden ajalta hyviä tuloksia (taulukko 2).

Seitsemänneksi parhaimmaksi asiakkaat olivat arvioineet tulevaisuuden näkymät. Tähän Parik-säätiöllä on päästy sillä, että asiakkaiden kanssa on keskusteltu ja näin

saatu asiakas ymmärtämään, että hänestä on vielä työelämään, vaikka takana olisi pitkäaikaistyöttömyys. Tämän avulla asiakkaalle on saatu uskoa siihen, että työttömyydestä johtuvat ongelmat ovat voitettavissa. Kun asiakas on saatu uskomaan parempaan tulevaisuuteen, on hänen elämänhallintakin parantunut (taulukko 2).

Yksi tärkeimmästä kohdasta eli työvalmentajien sovitusta asioista ja tavoitteista kiinni pitämisestä asiakkaat olivat arvioineet seuraavaksi parhaimmaksi. Jos asiakkaan työpäivä alkaa aamu kahdeksalta, niin siitä pidetään kiinni. Kun pelisäännöistä on sovittu työvalmentajan kanssa, niin niitä myös noudatetaan. Asiakkaan ja työvalmentajan on sovittava asiat pitkällä ajanjaksolla ja välillä muistutellen mitä sovittiin (taulukko 2).

Jatkosuunnitelmista asiakas pääsee keskustelemaan kuntouttavan työtoiminnan aikana eri ammattihenkilöstön kanssa. Tähän kuuluu esimerkiksi työ- tai koulutuspaikan etsintä, sekä koulutukseen tai työnhakuun liittyvät hakemukset (taulukko 2).

Omatoimisuuden lisääntymistä työpajajakson on se, että asiakas tulee sovitusti töihin tai että asiakas oppii tarttumaan töihin oma-aloitteisesti. Omatoimisuutta lisää myös se, että asiakas sisäistää työelämän pelisäännöt. Henkilön omatoimisuutta voidaan lisätä itsetuntoa parantamalla (taulukko 2).

Asiakkaat olivat arvioineet motivaation lisääntyneen työpajajaksolla keskitasolle (arvosana 3). Työpajajaksolla herätellään motivaatioita työelämään, jos asiakas oikeasti sitä haluaa tai motivaatioita vielä on. Työpajalla asiakkaan motivaatioita herätellään eteenpäin kohti uusia haasteita. Tai motivaatiota ylläpidetään järjestämällä mielekästä tekemistä työyhteisön jäsenenä (taulukko 2).

Työelämätaidot lisääntyivät työpajajaksolla –kohdan asiakkaat olivat arvioineet hiukan alle keskitason. Mittarina tässä on työtaitonäyttö, joka on konkreettinen näyttö asiakkaalle itselleen, mitä on oppinut työpajajakson aikana. Työtaitonäyttö dokumentoidaan eli valokuvataan ja siitä tehdään raportti jota asiakas voi käyttää työtä hakiessaan. Työtaitonäyttö voi olla Parik-säätiöllä esimerkiksi huonekalun kunnostus alusta loppuun tai tuotteen teko (taulukko 2).

9.3 Nuorten väittämälomakkeiden analysointi

Vuonna 2011 kyselyyn vastasi 47 nuorta, maaliskuussa 2012 vastanneita oli 34 ja marraskuussa 2012 oli 46. Taulukossa 6 on esitetty väittämäkysymykset ja niiden keskiarvot. Kuvassa 9 kysymykset ja keskiarvot ovat esitetty kuvaajien alulla. Työvalmentaja oli myös apuna nuorten tulosten pohtimisessa.

Nuoret olivat arvioineet tulevaisuuden näkymät yhdeksi parhaimmaksi jokaisella kolmella kertaa. Tuloksista näkyy se, että nuoret eivät ole pettyneet samoista asioista joista vanhemmat asiakkaat. Nuoret näkevät tulevaisuuden eri vaihtoehtoina, mahdollisuuksina koulutukseen ja työelämään, heillä ei ole näihin esteitä iän puolesta. Tärkeänä valmennustyössä nähdään se, että mitä nuorempi asiakas on, sitä tärkeämpää on onnistua jatkosuunnitelmien teossa. Käänteisesti eli huonona asiana on todeta myös se, että mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet nuorten keskuudessa, joka tuo tullessaan lisää haasteita nuorten kanssa työskentelyyn (taulukko 3).

Toiseksi nuoret olivat arvioineet kohdan, jossa valmentajat kuuntelivat nuoria jakson aikana. Työjakson aikana on erityisen tärkeää kuunnella nuorta, sillä monelta nuorelta puuttuu sosiaalinen tukiverkosto tai se on hauras. Nuorta kuunnellessa saattaa hänellä olla asioita, joista on hyvä aikuisen saada tietää tulevaisuuden varalta. Kun nuorta kuunnellaan, pystyy hän luottamaan silloin aikuiseen ja tuntee tullessa kuulluksi (taulukko 3).

Valmentajien asioista ja tavoitteista kiinni pitämisen nuoret olivat arvioineet jokaisella kolmella kertaa parhaimpien keskiarvojen joukkoon. Työvalmentajien ammatillisen työotteen merkitys korostuu nuorempien asiakkaiden parissa työskennellessä. Työvalmentajat ja nuoret työskentelevät saumattomasti, jolloin yhteisiä pelisääntöjä noudatetaan (taulukko 3).

Jakson aikana nuorten jatkosuunnitelmat selkiytyivät, sillä heitä motivoidaan hakeutumaan koulutukseen ja miettimään sopivaa koulutussuunnitelmaa. Parik-
säätöillä tehdään yhdessä nuorten kanssa koulutukseen liittyviä hakemuksia ja tällöin nuorelle syntyy tunne, että hänellä on jokin tavoite. Ammattialan löytäminen on iso asia nuoren elämässä, joka vaikuttaa loppu elämän ajan (taulukko 3).

Viidenneksi parhaimmaksi nuoret olivat arvioineet yhteenkuuluvuuden tunteen jakson aikana. Työvalmennuksessa on nähtävissä, kuinka ryhmän voima on se, joka vetää nuoria yhteen (taulukko 3).

Parhaimpien keskiarvojen joukkoon kuului myös kohta, jossa nuoret arvioivat työpajajaksoista olleen hyötyä nuorelle. Työpajajakson myötä nuoren elämään tulee sisältöä ja arkirytmä kääntyy normaaliksi. Tavoitteena on lisäksi, että jakson aikana nuorelle hahmottuu oma ammattiala. Nuoret myös osallistuvat aktiivisesti Parik-säätiön järjestämiin työelämätietokoulutuksiin. Näitä ovat esimerkiksi erilaisuus ja suvaitsevaisuus työpaikalla, psyykkinen hyvinvointi työelämässä, työsuojelu ja työturvallisuus (taulukko 3).

Seuraavaksi nuoret olivat arvioineet kohdan, joka käsittelee nuoren uskallusta tuoda esille omia ajatuksia. Parik-säätiöllä harjoitellaan ryhmätilanteita, joka on edesauttanut nuoria kertomaan ajatuksistaan. Nuoren kanssa myös keskustellaan erilaisista asioista, jotka koskettavat häntä, ja tällöin keskustelussa nostetaan asioita esille tarkemmin (taulukko 3).

Valmentajien osaaminen ja ammattitaito korostuu nuorten kanssa työskennellessä. Valmennuksessa on huomioitava asiakkaan yksilöllisen tuen tarve laajasti. Parik-säätiöllä luodaan nuorelle mahdollisuus kysyä, jos on kysyttävää (taulukko 3).

Jakson aikana omiin kykyihin luottamisen vahvistuminen kertoo sen, kuinka jakson aikana luottamus omiin taitoihin on lisääntynyt. Jos kokemusta ei ole aiemmin karttunut, niin sitä on mahdollisesti kartuttaa Parik-säätiön jakson aikana, nuoren päästessä kokeilemaan työelämää. Esimerkkinä voi olla jokin nuoren valmistama tuote, jonka eteen hän on tehnyt töitä ja myöhemmin se on myyty Ekomaan kierrätysmyymälässä. Tällöin voidaan sanoa, että tämä vahvistaa luottamusta nuoren omiin kykyihin ja taitoihin (taulukko 3).

Nuoret olivat arvioineet motivaation lisääntyneen työpajajakson aikana hiukan keskitason yläpuolelle jokaisella edellisellä kolmella kyselykerralla. Parik-säätiön yksi tärkeimpiä tehtäviä on nostattaa nuorten motivaatioita koulutusta tai työmarkkinoita kohtaan. Parik-säätiöllä annetaan mahdollisuus tutustua eri aloihin mikä auttaa nuorta

päättämään mitä tehdä vanhempana ja miten tähän tavoitteeseen päästään (taulukko 3).

Nuorten omatoimisuus lisääntyy, kun sovitaan yhteisistä pelisäännöistä esimerkiksi niin, että nuori on ilmoitusvelvollinen poissaolosta kuten normaalistikin työelämässä. Lisäksi omatoimisuutta lisää se, kun nuori perehdytetään työyksikössä työtehtäviin (taulukko 3).

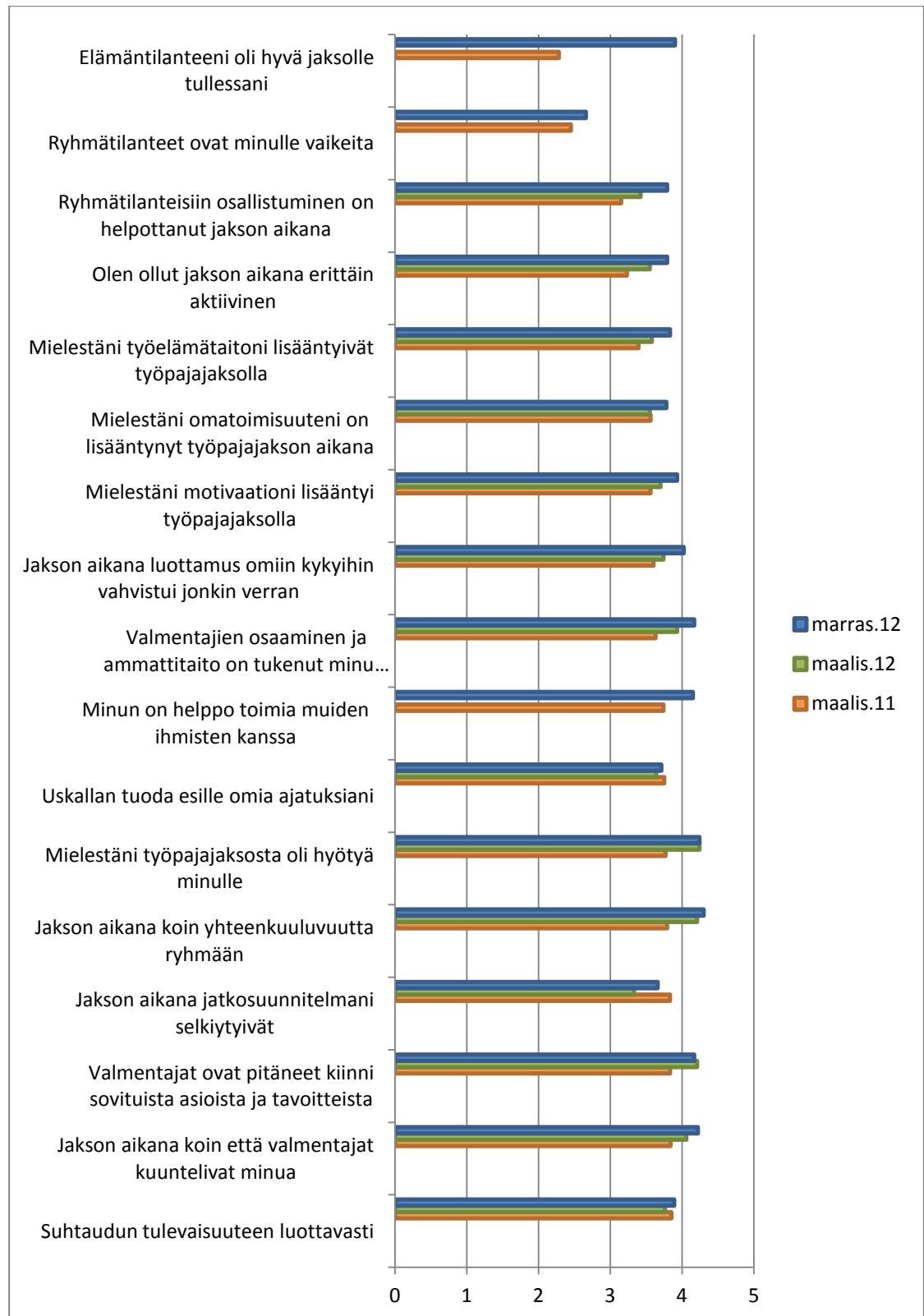
Kohtaan, jossa työelämäntaidot lisääntyivät jakson aikana vaikuttaa suuresti se, kuinka motivoitunut nuori on. Lisäksi nuoren kanssa opetellaan työelämän pelisääntöjä, jotka liittyvät kaikkiin työtehtäviin (taulukko 3).

Nuori tuntee itsensä aktiiviseksi, jos hän on ollut jo kuukauden ilman poissaoloja. Aktiivisuutta on myös se, että nuori on saanut päivärytmin käännettyä normaaliksi ja saanut aktiivisen otteen arkisista asioista (taulukko 3).

Ryhmätilanteisiin osallistumiset eivät osalle nuorista ole kovin mieluisia tilanteita. Tähän saattaa liittyä ujoutta, arkuutta tai jopa paniikkikohtauksia. Tosin ryhmätilanteisiin osallistuminen on helpottanut jakson aikana ryhmävoiman avulla. Ryhmätilanteisiin osallistumista pyritään tukemaan nuoren tultua Parik-säätiölle. Nuori otetaan vastaan yksilönä ja nuori löytää pikku hiljaa paikkansa ryhmästä. Vaikka kynnys ryhmätilanteisiin olisi jakson aikana madaltunut, kokee osa nuorista silti ryhmätilanteet vaikeaksi. Nuoret ovat Parik-säätiöllä kertoneet, että epämiellyttävä ryhmätilanne saattaa olla esimerkiksi linja-autoon meno, josta saattaa syntyä paniikkikohtaus (taulukko 3).

TAULUKKO 3. Nuorten väittämälomakkeiden keskiarvot. 3/2011 (N=47), 3/12 (N=34), 11/2012 (N=46).

Väittämät	maalis.11	maalis.12	marras.12
Suhtaudun tulevaisuuteen luottavasti	3,85	3,76	3,89
Jakson aikana koin että valmentajat kuuntelivat minua	3,84	4,06	4,22
Valmentajat ovat pitäneet kiinni sovituista asioista ja tavoitteista	3,83	4,21	4,17
Jakson aikana jatkosuunnitelmani selkiytyivät	3,83	3,33	3,66
Jakson aikana koin yhteenkuuluvuutta ryhmään	3,79	4,21	4,3
Mielestäni työpajajaksosta oli hyötyä minulle	3,77	4,24	4,24
Uskallan tuoda esille omia ajatuksiani	3,75	3,64	3,71
Minun on helppo toimia muiden ihmisten kanssa	3,74		4,15
Valmentajien osaaminen ja ammattitaito on tukenut minua riittävästi jaksolla	3,63	3,93	4,17
Jakson aikana luottamus omiin kykyihin vahvistui jonkin verran	3,6	3,74	4,02
Mielestäni motivaationi lisääntyi työpajajaksolla	3,56	3,7	3,93
Mielestäni omatoimisuuteni on lisääntynyt työpajajakson aikana	3,56	3,55	3,78
Mielestäni työelämätaidoni lisääntyivät työpajajaksolla	3,39	3,58	3,83
Olen ollut jakson aikana erittäin aktiivinen	3,23	3,55	3,79
Ryhmätilanteisiin osallistuminen on helpottanut jakson aikana	3,15	3,42	3,79
Ryhmätilanteet ovat minulle vaikeita	2,45		2,66
Elämäntilanteeni oli hyvä jaksolle tullessani	2,28		3,9



KUVA 9. Nuorten väittämälomakkeiden tulokset.

10 POHDINTA

10.1 Mitä itse opin opinnäytetyöstä

Olen ollut aina kiinnostunut ihmisten hyvinvoinnista ja ylipäättänsä työskentelystä ihmisten parissa. Näiden takia aiheen valitseminen ja aiheesta kirjoittaminen oli mielekästä. Opinnäytetyö avasi minulle erittäin paljon tietoa, joista en ole aikaisemmin tietänyt tai ylipäättänsä tullut ajatelluksi. Parik-säätiö nimenä on ollut minulle tuttu jo vuosia, mutta heidän tarjoamansa palvelut ovat olleet hämärän peitossa. Mitä enemmän opinnäytetyön sisälle pääsin sitä tehdessä, sitä enemmän heidän tarjoamansa palvelut avautuivat ja sitä enemmän mielenkiinto lisääntyi. Opinnäytetyötä oli myös helppo kirjoittaa, koska tietoa oli helppo saada Parik-säätiön yhteyshenkilöiden aktiivisen ja nopean viestinnän välityksellä. Jos näin jälkepäin pitäisi miettiä miten aloittaisin seuraavan opinnäytetyön tekemisen, perehtyisin vielä enemmän tutkittavaan aiheeseen ennen kirjoittamista. Tällöin aihe avautuisi paremmin ja asioista olisi helpompi kirjoittaa, kun ymmärrystä asiaan on enemmän.

Itse uskon siihen, että asiakkaat vastasivat luotettavasti kyselyihin. Tilaisuudessa, jossa kävin lomakkeen kysymys kysymykseltä läpi, asiakkaat keskittyivät kuuntelemiseen ja hetken miettimisen jälkeen vastasivat kohtiin. Uskon myös, että asiakkailla on tiedossa, että tällaisten tarkoituksena on parantaa heitä kohtaan tehtävää asiakastyötä. Nuorten kysymyslomakkeiden tulosten perusteella pohjalta vastauksia ei ole valittu hetken mielijohteesta, koska vastaukset olivat aina edellisiin vastauksiin verrattuna hiukan parempia tai pysyneet samassa.

10.2 Asiakkaan kuntoutumisen edistyminen asiakkaan kokemuksen perusteella

Kuntouttavan työtoiminnan lain tarkoituksena on parantaa pitkään työttöminä olleiden ihmisten työllistymismahdollisuuksia. Väittämäkysymysten tulosten perusteella voidaan päätellä, että kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat kokevat kuntouttavan työtoiminta jakson hyödylliseksi ja mielekkääksi. Nostan tässä esille kolme väittämää, jotka mielestäni vastausten ollessa yli keskitason (yli 3) osoittavat, että asiakkaan oma usko tulevaisuuteen ja työmarkkinoille sijoittumiseen on parantunut työtoimintajakson aikana:

- jakson aikana luottamus omiin kykyihini vahvistui jonkin verran (vastanneiden keskiarvo 3,59)
- suhtaudun tulevaisuuteen luottavaisesti (3,48)
- jakson aikana jatkosuunnitelmani selkiytyivät (3,44)

Työ- ja elinkeinotoimiston mukaan valtakunnallinen työttömyysaste oli vuoden 2012 lokakuun lopulla 6,9 %. Kouvolassa vastaava luku oli huomattavasti suurempi; työttömyysaste Kouvolassa lokakuun 2012 lopussa oli 11,1 %. Asiakkaiden omien kokemusten mukaan heidän työelämätaitoinsa paranivat kuntouttavan työtoimintajakson aikana. Näiden taitojen lisääntyminen parantaa heidän mahdollisuuksiaan sijoittua työmarkkinoille jakson jälkeen. Kuntouttavaa työtoimintaa voidaan pitää tärkeänä toimintana tämän alueen työttömyyden vähentämiseksi. Sen lisäksi, että kuntouttava työtoiminta toimii väylänä työelämään, on sillä suuri merkitys työttömyyden kielteisten vaikutusten ehkäisemisessä ja poistamisessa. Arkisen rytmin säännöllistyminen parantaa henkilön toimintakykyä ja pienentää syrjäytymisriskiä. Toimintakykyä parantaa myös sosiaalisten taitojen kehittyminen. Samalla usko omiin kykyihin ja itseluottamus lisääntyvät.

10.3 Nuoren arvioimana jaksosta Parik-säätiöllä

Nuorten yhteiskuntatakuun tavoitteena on ehkäistä nuorten syrjäytymistä takaamalla jokaiselle nuorelle (alle 25-vuotiaalle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle) se, että yhtäjaksoinen työttömyys voi kestää maksimissaan kolme kuukautta. Lisäksi yhteiskuntatakuu takaa jokaiselle peruskoulun päättäneelle nuorelle jatko-opiskelupaikan tai työtä esimerkiksi työpajalla. Väittämäkysymysten tulosten perusteella voidaan päätellä, että nuoret asiakkaat kokevat jakson Parik-säätiöllä hyödylliseksi ja mielekkääksi. Kun verrataan kolmen nuorille tehdyn väittämäkyselyn tuloksia (maaliskuu 2011, maaliskuu 2012 ja marraskuu 2012), voidaan vastausten keskiarvojen perusteella todeta, että nuoret kokevat jakson hyödyllisyyden lisääntyneen aina aikaisempaan kyselyyn verrattuna. Nostan tässä esille kolme väittämää, jotka mielestäni vastausten ollessa yli keskitason (yli 3) osoittavat, että nuoren mahdollisuus löytää työ- tai jatko-opiskelupaikka Parik-säätiön jälkeen paranivat:

- mielestäni motivaationi lisääntyi työpajajaksolla (vastanneiden keskiarvo marraskuu 2012 3,98)
- jakson aikana luottamus omiin kykyihin vahvistui jonkin verran (4,02)
- mielestäni työpajajaksosta oli hyötyä minulle (4,24)

Toisille nuorille normaali luokkamuotoinen opetus ei toimi. Kuitenkin niin peruskoulun loppuun suorittaminen kuin ammattitutkinnonkin saaminen ovat erittäin tärkeitä, kun puhutaan nuorten syrjäytymisen ehkäisystä. Parik-säätiön työvaltainen valmennus ja toiminnallinen ohjaus auttavat koulutusta / opiskelijaa löytämään oman tiensä tutkinnon ja koulutuksen loppuun suorittamiseen.

10.4 Jatkosuunnitelma ehdotukset

Haastattelut voisivat toteuttaa lomakkeen pohjalta tapahtuvina suullisina haastatteluina. Näin saadut vastaukset olisivat varmemmin oikeampia, jolloin tulokset olisivat luotettavampia. Kysymykset voisivat olla enemmän asiakaslähtöisempi, jolloin kuntouttavan työtoiminnan jaksoa voitaisiin suunnata enemmän asiakkaan toiveita ja tarpeita vastaavaksi.

LÄHTEET

Jyväskylän yliopisto, i.a. Tutkimuksen toteuttaminen.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/tutkimusprosessi/tutkimuksen-toteuttaminen>. Viitattu 2.3.2013.

Karjalainen, Jarno & Karjalainen, Vappu 2010. Kuntouttava työtoiminta – aktiivista sosiaalipolitiikka vai työllisyyspolitiikka? Empiirinen tutkimus pääkaupunkiseudulta. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Raportti 38/2010. Helsinki: Yliopistopaino.

Kettunen, Reetta & Kähäri-Wiik, Kaija & Vuori-Kemilä, Anne & Ihalainen, Jarmo. Kuntoutumisen mahdollisuudet. WSOY, Helsinki 2009.

Lillman, Tuulikki 2013. Työvoimaohjaaja, Kouvolan kaupunki. Henkilökohtainen tiedonanto 7.2.2013.

Lindqvist, Tuija & Oksanen, Ilkka & Pihlman, Marja-Riitta. Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. Helsinki, 2011.

Metsämuuronen, Jari 2000. Laadullisen tutkimuksen perusteet. International Methelp Ky, Helsinki.

Mäkelä, Anne-Liisa 2013. Vastaava työtoiminnan ohjaaja. Kouvola. Henkilökohtainen tiedonanto 7.2.2013.

Mäkelä, Anne-Liisa 2012. Vastaava työtoiminnan ohjaaja. Kouvola. Henkilökohtainen tiedonanto 12.11.2012.

Parik-säätiö, i.a. www.parik.fi. Viitattu 12.12.2012.

Parik-säätiö, 2011. Vuosikertomus.

Parik-säätiö, 2010. Vuosikertomus.

Parik-säätiö, 2009. Vuosikertomus.

Serty, 2012. Kodintekniikan kiertoliike. www.serty.fi. Viitattu 12.12.2012.

Taideteollinen korkeakoulu, 2007. Kyselevät tutkimustavat. <http://www2.uiah.fi/projekti/metodi/064.htm>. Viitattu 19.03.2013.

Tilastokeskus, i.a. Strukturoitu haastattelu. <http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/01/>. Viitattu 2.3.2013.

Työ- ja elinkeinotoimisto. www.mol.fi. Viitattu 12.12.2012

Willberg, Mirja 2013. Palvelupäällikkö, Parik. Kouvola. Henkilökohtainen tiedonanto 11.2.2013.

Willberg, Mirja 2013. Palvelupäällikkö, Parik. Kouvola. Henkilökohtainen tiedonanto 7.1.2013.

Willberg, Mirja 2013. Yhteenveto. Parik-säätiön oppilaitosyhteenveto.

LIITE/LIITTEET

LIITE 1



SOPIMUS OPINNÄYTETYÖN TEKEMISESTÄ

Sopijaosapuolet:

Opinnäytetyön työelämäkumppani: Parik-säätiö

ja Mikkelin ammattikorkeakoulun Kulttuuri-, nuoriso- ja sosiaalialan laitoksen sosiaalialan koulutusohjelman opiskelija(t): Toni Hokkanen

Opinnäytetyön aihe: Työtoimintajakson ja yksilöllisen valmennuksen vaikuttavuus työ- ja toimintakykyyn asiakkaan itse arvioimana

Opinnäytetyön ohjaajat:

Ohjaava opettaja: Päivi Niiranen-Linkama

Työelämäohjaaja: Mirja Willberg

Opinnäytetyön arvioitu valmistumisaika: Toukokuu 2013

Opinnäytetyön TK-tavoitteet (vapaamuotoinen, omasanainen kuvaus työn t&k-tavoitteista):

- Tarkoituksena tutkia ja analysoida asiakkaiden kuntoutumisen edistystä
- Parantaa ja kehittää asiakastyötä

TK-TAVOITTEET: Tutkimus- ja kehittämistoiminnalla (t&k) tarkoitetaan systemaattista toimintaa tiedon lisäämiseksi ja tiedon käyttämistä uusien sovellusten löytämiseksi. Kriteerinä on, että toiminnan tavoitteena on jotain oleellisesti uutta. Tutkimus- ja kehittämistoimintaa sisällytetään perustutkimus, soveltava tutkimus sekä kehittämistyö. Soveltavalla tutkimuksella tarkoitetaan sellaista toimintaa uuden tiedon saavuttamiseksi, joka ensisijaisesti tähtää tiettyyn käytännön sovellutukseen. Soveltavaa tutkimusta on esim. sovellusten etsiminen perustutkimuksen tuloksille tai uusien menetelmien ja keinojen luominen tietyn ongelman ratkaisemiseksi. Tuote- ja prosessikehityksellä (kehittämistyöllä) tarkoitetaan systemaattista toimintaa tutkimuksen tuloksena ja/tai käytännön kokemuksen kautta saadun tiedon käyttämiseksi uusien aineiden, tuotteiden, tuotantoprosessien, menetelmien ja järjestelmien aikaansaamiseen tai olemassa olevien olennaiseen parantamiseen. (Tilastokeskus)

Mikkelin ammattikorkeakoulussa tehdyt opinnäytetyöt julkaistaan pdf-muotoisina kokotekstinä tiedostoina ammattikorkeakoulujen yhteisessä julkaisuarkistossa Theseuksessa (<http://www.theseus.fi/>). Opinnäytetyöt ovat pääsääntöisesti julkisia asiakirjoja. Theseuksen käyttöehtosopimuksen hyväksyminen on samalla lupa työn julkaisemiseen internetin laajuisena näkyvyytenä. Vaihtoehtoisesti opinnäytetyö voidaan julkistaa myös tekijöiden harkinnan mukaan tai opinnäytetyön ohjaajan tai toimeksiantajan suosituksesta MAMKin sisäisessä verkossa. MAMKin sisäisessä verkossa julkaistettu työ ei näy julkisena internetissä, mutta on käytettävissä MAMKin sisäisessä verkossa.

Muut sopimusehdot:

Aika ja paikka

1.3.2013 Lounela

Toni Hokkanen

Opiskelijan allekirjoitus

/opiskelijoiden allekirjoitukset

Työelämäkumppanin allekirjoitus

Sopimus laadittu 20.1.2013/MT

LIITE 2**TUTKIMUSLUPA**

Myönnän Mikkelin ammattikorkeakoulun opiskelijalle Toni Hokkaselle tutkimusluvan hänen opinnäytetyötä varten.

Työ on nimeltään Työtoimintajakson ja yksilöllisen valmennuksen vaikuttavuus työ- ja toimintakykyyn asiakkaan itse arvioimana. Opinnäytetyötä varten Toni Hokkanen tekee haastattelun Parik-säätiön asiakkaille. Kysely toteutetaan lomakkeilla kuitenkin niin, että asiakkaiden henkilöllisyydet eivät paljastu missään vaiheessa.

Kysely suoritetaan marraskuussa 2012 ja tulokset julkaistaan toukokuussa 2013.

Kouvolassa 1.3.2013



Arto Havo
Toimitusjohtaja

LIITE 3(1)

Päiväys 15.01.2013

Jakson arviointi

lomake Arvioinneissa lähtöarviointi ja loppuarviointi voidaan tehdä vain yhden kerran.

Väliarviointeja voidaan tehdä useamman kerran.

Valikossa näkyy ne arvioinnit joita voidaan tehdä, valitse aluksi mikä arviointi ja täytä lomake.

Lopuksi paina tallenna painiketta. Arviointi tallentuu ja ikkuna sulkeutuu.

Nimi Osasto: Alkoi: Loppuu:

Valitse arviointi: Väliarviointi ▼

1 KOEN FYYSISEN TERVEYDENTILANI (kipujen, voinnin, sairauksien ym. asioiden suhteen)

Huonoksi Välttäväksi Kohtalaiseksi Hyväksi Erittäin hyväksi

2 KOEN PSYYKKISEN TERVEYDENTILANI (mielentasapainon, masennuksen, ahdistuksen, pelkotilojen ym. asioiden suhteen)

Huonoksi Välttäväksi Kohtalaiseksi Hyväksi Erittäin hyväksi

3 KOEN UNEN JA LEVON MÄÄRÄN JA LAADUN (unta riittävästi, mutta ei liikaa, nukun hyvin, syvää ja levollista unta,)

Huonoksi Välttäväksi Kohtalaiseksi Hyväksi Erittäin hyväksi

4 KOEN PÄIVITTÄISEN JAKSAMISEN / VIREYSTILANI (väsynyt olo, virkeys, innostuneisuus)

Huonoksi Välttäväksi Kohtalaiseksi Hyväksi Erittäin hyväksi

5 KOEN RAVITSEMUSTILANI (terveellinen ruokavalio, säännöllinen ruokailu)

Huonoksi Välttäväksi Kohtalaiseksi Hyväksi Erittäin hyväksi

6 KOEN TALOUDELLISEN TILANTEENI (selviän arkipäivästä)

LIITE 3(2)

Huonoksi	Välttäväksi	Kohtalaiseksi	Hyväksi	Erittäin hyväksi
----------	-------------	---------------	---------	------------------

7 KOEN ASUMISTILANTEENI (tyytyväisyys nykyiseen asuntotilanteeseen)

Huonoksi	Välttäväksi	Kohtalaiseksi	Hyväksi	Erittäin hyväksi
----------	-------------	---------------	---------	------------------

8 KOEN SOSIAALISEN VERKOSTON TUKEVAN JA AUTTAVAN MINUA (työvoimatoimisto, sosiaalitoimi, terveystoimi ym.)

Huonoksi	Välttäväksi	Kohtalaiseksi	Hyväksi	Erittäin hyväksi
----------	-------------	---------------	---------	------------------

9 KOEN LÄHEISET IHMISSUHTEENI (perhe, ystävät)

Huonoksi	Välttäväksi	Kohtalaiseksi	Hyväksi	Erittäin hyväksi
----------	-------------	---------------	---------	------------------

10 KOEN PÄIVITTÄISET ELÄMÄNSISÄLTÖNI (mielekäs tekeminen, työ, opiskelu, harrastukset, hyvät ihmissuhteet, joiden kanssa viettää aikaa ym)

Huonoksi	Välttäväksi	Kohtalaiseksi	Hyväksi	Erittäin hyväksi
----------	-------------	---------------	---------	------------------

11 KOEN MAHDOLLISUUTENI VAIKUTTAA ELÄMÄÄNI (tehdä omaan elämään kuuluvat päätökset riippumatta muiden "vallasta", saada toteutumaan haluamani asiat, ohjata elämäni mielekkäisiin olosuhteisiin.)

Huonoksi	Välttäväksi	Kohtalaiseksi	Hyväksi	Erittäin hyväksi
----------	-------------	---------------	---------	------------------

12 KÄYTÄN PÄIHTEITÄ (alkoholia enemmän kuin 1 annos/pvä., huumaiden käyttö, lääkkeet päihtymis-/ hyvän olon saamistarkoituksessa)

Päivittäin	Useasti viikossa	1 pv/viikko	1-2 pv/kuukausi	Harvemmin tai ei koskaan
------------	------------------	-------------	-----------------	--------------------------

LIITE 3(3)

Tallenna arvioni

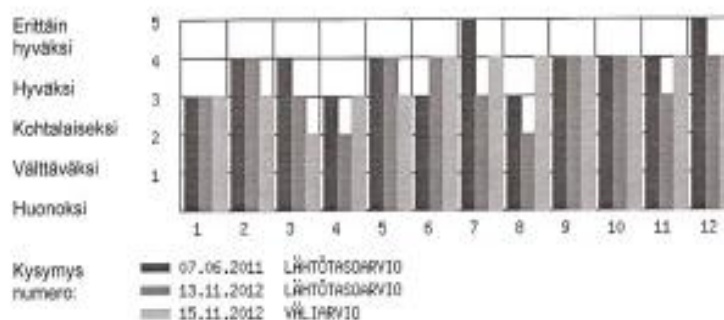
Henkilötietolain (523/99) 10 §:n mukainen rekisteriseloste

LIITE 4

Page 1 of 1



Lähtötaso-, väli- ja loppuarvioinnit



1. KOEN FYYSISEN TERVEYDENTILANI (kipujen, voimien, sairauksien ym. asioiden suhteen)
2. KOEN PSYYKKISEN TERVEYDENTILANI (mielentasapainon, masennuksen, ahdistuksen, pelkoiltojen ym. i suhteen)
3. KOEN UNEN JA LEVON MÄÄRÄN JA LAADUN (unta riittävästi, mutta ei liikaa, nukun hyvin, syvää ja levolle)
4. KOEN PÄIVITTÄISEN JAKSAMISEN / VIREYSTILANI (väsynyt olo, virkeys, innostuneisuus)
5. KOEN RAVITSEMUSTILANI (terveellinen ruokavalio, säännöllinen ruokailu)
6. KOEN TALOUDELLISEN TILANTEENI (selviän arkipäivästä)
7. KOEN ASUMISTILANTEENI (tyytyväisyys nykyiseen asuntotilanteeseen)
8. KOEN SOSIAALISEN VERKOSTON TUKEVAN JA AUTTAVAN MINUA (työvoimatoimisto, sosiaalitoimi, terv
9. KOEN LÄHEISET IHMISSUHTEENI (perhe, ystävät)
10. KOEN PÄIVITTÄISET ELÄMÄNSISÄLTÖNI (mielekäs tekeminen, työ, opiskelu, harrastukset, hyvät ihmisu kanssa viettää aikaa ym)
11. KOEN MAHDOLLISUUTENI VAIKUTTA ELÄMÄÄNI (tehdä omaan elämään kuuluvat päätökset riippumatt "vallasta", saada toteutumaan haluamani asiat, ohjata elämäni mielekkäisiin olosuhteisiin.)
12. KÄYTÄN PÄIHTEITÄ (alkoholia enemmän kuin 1 annos/pvä., huumeidenkäyttö, lääkkeet päihtymis-/ hyvän saamistarkoituksessa)

Kysymys 12 vaihtoehdot:

1 - Päivittäin, 2 - Useasti viikossa, 3 - 1 pvi/vikko, 4 - 1-2 pvi/kuukausi, 5 - Harvemmin tai ei koskaan

15.11.2012

LIITE 5

SUOSTUMUS TIETOJEN KÄYTTÄMISEEN

Annan sosionomiopiskelija (amk) Toni Hokkaselle luvan tutkia kuntoutumiseeni liittyviä asioita Parik-säätiön tiedoista siltä osin, miltä ne liittyvät hänen Parik-säätiölle tekemäänsä opinnäytetyöhön ”Kuntouttavan työtoiminnan vaikuttavuus”. Tietoja käsitellään luottamuksellisesti sekä niin, että valmiissa työssä ja siihen liittyvissä julkaisuissa ja analyyseissä ei yksittäisen henkilö ole tunnistettavissa.

Pvm

Allekirjoitus

Nimen selvennys

LIITE 6


ARVIOI SEURAAVIEN VÄITTÄMIEN PAIKKANSÄ PITÄVYYTTÄ OMALTA KOHDALTASI

Asteikko: 1=sopii erittäin huonosti, 2=sopii melko huonosti, 3=siltä väliltä, 4=sopii melko hyvin, 5=sopii erittäin hyvin. Ympyröi sopiva vaihtoehto.

Ikäni _____ v.

Elämäntilanteeni oli hyvä jaksolle tullessani	1	2	3	4	5
Olen ollut jakson aikana erittäin aktiivinen	1	2	3	4	5
Uskallan tuoda esille omia ajatuksiani	1	2	3	4	5
Suhtaudun tulevaisuuteen luottavaisesti	1	2	3	4	5
Jakson aikana luottamus omiin kykyihin vahvistui jonkin verran	1	2	3	4	5
Jakson aikana koin, että valmentajat kuuntelivat minua	1	2	3	4	5
Jakson aikana koin yhteenkuuluvuutta ryhmään	1	2	3	4	5
Minun on helppo toimia muiden ihmisten kanssa	1	2	3	4	5
Ryhmätilanteet ovat minulle vaikeita	1	2	3	4	5
Mielestäni työelämätaidoni lisääntyivät työpajajaksolla	1	2	3	4	5
Valmentajien osaaminen ja ammattitaito on tukenut minua riittävästi jaksolla	1	2	3	4	5
Valmentajat ovat pitäneet kiinni sovituista asioista ja tavoitteista	1	2	3	4	5
Jakson aikana jatkosuunnitelmani selkiytyivät	1	2	3	4	5
Mielestäni motivaationi lisääntyi työpajajaksolla	1	2	3	4	5
Mielestäni omatoimisuuteni on lisääntynyt työpajajakson aikana	1	2	3	4	5
Mielestäni työpajajaksosta oli hyötyä minulle	1	2	3	4	5
Ryhmätilanteisiin osallistuminen on helpottunut jakson aikana	1	2	3	4	5

Risut, ruusut, muut viestit ja/tai kehittämisideat

Kiitos palautteesta!